

VALVONTASUUNNITELMA

POHJOIS-SAVON PELASTUSLAITOS

Onnettomuuksien ehkäisy

Hyväksytty 11.12.2025 otettavaksi käyttöön 1.1.2026 alkaen

Pvm.	Nimi	Muutos
29.11.2024	Jani Kuutsa	Valvontasuunnitelman kokonaisvaltainen päivitys lainsäädännöllisesti ja OE-palveluiden osalta ajantasaiseksi.
20.11.2025	Riikka-Liisa Kukkonen, Lauri Holappa	Päivitys vuodelle 2026. Lisätty kappale valvonnan toteutumisen arviointi.

Sisällys

1 VALVONTASUUNNITELMAN TARKOITUS	4
2 KÄYTETYT TERMIT	7
3 VALVONTASUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN	9
4 VALVONTATOIMENPITEIDEN MAKSULLISUUS	10
5 VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU	10
5.1 Palotarkastuksen ja muun valvontatehtävän toimittaminen sekä tiedonsaantioikeus	11
5.2 Valvontakäyntien suunnittelu	12
5.3 Valvontakäyntien vaihtuva teema	12
5.4 Valvontatoimenpiteistä ilmoittaminen	12
6. VALVONTAREKISTERI	13
6.1 Tilastointi	13
6.2 Palotarkastuspöytäkirja ja niiden käsittely	14
6.3 Valvontatietojen ja luottamuksellisten tietojen käsittely	15
6.4 Asiakirjojen pyytäminen ja luovutus	16
7 ASIAKIRJAVALVONTA	16
7.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta	16
7.2 Pelastussuunnitelmien valvonta	19
7.3 Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmat	20
7.4 Valvontatoimintaan liittyvät kohteen huolto- ja kunnossapito ym. asiakirjat	21
7.5 Nuohoojien vikailmoitukset	22
8 MÄÄRÄAIKAINEN VALVONTA JA VALVONTAKOhteet	23
8.1 Määräaikaisen valvontakäynnin aikavälin muuttaminen	24
8.2 Yritysten, laitosten ja vastaavien kohteiden valvontakäynnit (A1- A6)	24
8.3 Asuin- ja vapaa-ajanrakennukset ja niihin verrattavien valvontakohteiden valvontakäynnit (A7-A8) ..	25
8.4 Vuoden 2026 tarkastettavien valvontakohteiden määrä	26
9 KORJAUSMÄÄRÄYKSET, JÄLKIVALVONTA JA HALLINTOPAKKOKEINOT	27
9.1 Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen	27
9.2 Korjausmääräysten suorittamisen valvonta (jälkivalvonta)	27
9.3 Hallintopakkokeinot ja pelastusrikkomus	28
10 EPÄSÄÄNNÖLLISESTI SUORITETTAVAT TARKASTUKSET	29
10.1 Erityiset palotarkastukset ja ennakkokatselmus	29

10.2 Ylimääräiset palotarkastukset	30
11 PALORISKI-ILMOITUKSET	30
12 ONNETTOMUUSKEHITYKSEN SEURANTA	31
13 PÄIVYSTÄVÄ PALOTARKASTAJA	32
14 TURVALLISUUSVIESTINTÄ	32
15 KEMIKAALITURVALLISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN VALVONTA	32
16 PALONTUTKINTA	32
17 VALVONTAYHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN JA TAHOJEN KANSSA	33
17.1 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto	34
17.2 Rakentamisen ja suunnittelun ohjaus (kaavoitusasiat)	35
17.3 Rakentamisen ja suunnittelun ohjaus (kuntien rakennusvalvontaviranomaiset)	35
17.4 Rakentamisen ja suunnittelun ohjaus (ulkoiset asiakkaat)	36
17.5 Poliisi	37
17.6 Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimi sekä ympäristöterveydenhuolto	37
17.8 Yleiset palvelut/Alueen ensihoitopalvelut	38
17.9 Itä-Suomen aluehallintovirasto (ISAVI)	38
17.10 Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)	39
17.11 Kuntien ympäristöviranomaiset	39
17.12 Hätäkeskuslaitos	40
17.13 Tarkastuslaitokset	40
17.14 Muut yhteistyötahot	41
18 VALVONTAA SUORITTAVAT VIRANHALTIJAT /RESURSSIT	41
19 TOIMINTA POIKKEUSOLOISSA	43
20 VALVONNAN TOTEUTUMISEN JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI	43
20.1 Määräaikainen valvonta	44
20.1 Onnettomuuskehitys 2021–2025	45
20.2 Epäsäännöllinen valvonta ja viranomaisyhteistyö	50
21 ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYTYÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA	52
LIITTEET	54
Liite 1 Valvontakohteiden tarkastusvälit	54
Liite 2 Turvallisuusviestintäsuunnitelma	54
Liite 3 Kemikaalivalvontasuunnitelma	54

1 VALVONTASUUNNITELMAN TARKOITUS

Pelastuslain 379/2011 tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Pelastuslain 27 § (8.7.2022/616) määrittelee hyvinvointialueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät seuraavasti:

27 § (8.7.2022/616) Hyvinvointialueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät

Pelastustoimen järjestämisestä hyvinvointialueella säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) ja pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa.

Hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan:

1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;

2) pelastustoimen valvontatehtävistä;

3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;

4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Pelastuslain 27 § mukaisista tehtävistä pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn toimintoihin sisältyy suoraan kaksi tehtäväaluetta lain neljästä tehtäväalueesta (kts. lihavoidut kohdat). Näitä onnettomuuksien ehkäisyn tehtäviä ovat ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä sekä valvontatoiminta.

Pelastuslain 78 § mukaisesti pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

Pelastuslain 79 § mukaisesti pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelmassa on määritettävä suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvattava, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan. Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos on sisällyttänyt pelastuslain 27 § mukaisten pelastustoimen ja pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn tehtävien sekä 78 § mukaisen valvontatehtävän kuvauksen kokonaisuudessaan tähän pelastuslain 79 § mukaiseen valvontasuunnitelmadokumenttiin ja tämän dokumentin liitteisiin.

Onnettomuuksien ehkäisy on pelastuslaitoksen ydintehtävä, koska tehokkain tapa suojella ihmisiä, ympäristöä ja omaisuutta on estää vaaratilanteet ennen niiden syntymistä. Ennakoiva työ vähentää onnettomuuksien määrää, lieventää niiden seurauksia ja pienentää pelastustoiminnan tarvetta. Se parantaa yhteiskunnan turvallisuustasoa pitkäjänteisesti, säästää merkittävästi kustannuksia sekä tukee asukkaiden, yritysten ja kuntien toimintavarmuutta. Pelastuslaitoksen asiantuntemus ja paikallistuntemus tekevät siitä keskeisen toimijan riskien tunnistamisessa, turvallisuuden edistämässä ja turvallisuuskulttuurin vahvistamisessa.

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) ohjaa pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaa hyvinvointialueen pelastustoimen laatiman palvelutasopäätöksen mukaisesti. Valvontasuunnitelma perustuu hyvinvointialueen pelastustoimen voimassa olevaan palvelutasopäätökseen, jossa on päätetty onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen taso. Pelastuslaitos määrittelee valvontasuunnitelmassaan valvonnan toteuttamistavan alueellaan. Palvelutasopäätöksessä on myös kuvattu palvelujen tasojen tarpeet ja tavoitteet sekä kehittämistarve. Palvelutasopäätöksen mukaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelutasoon kuuluu ohjaus ja neuvonta, turvallisuusviestintä, palontutkinta, yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä, onnettomuuskehityksen seuranta, valvontatehtävät ja muut onnettomuuksien ehkäisyn ja valvonnan palvelut (ei pelastuslainsäädännön edellyttämät). Valvontasuunnitelmassa käsitellään jokainen palvelutaso.

Pohjois-Savon valvonnan suunnittelu perustuu Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen lisäksi palvelutasopäätöksen perustaksi tehtyyn riskianalyysiin. Riskiperusteisuus valvontasuunnitelmassa tulee ilmi siinä, miten valvontaa kohdennetaan, mitä valvontamenetelmää käytetään ja mihin asioihin valvonnassa erityisesti kiinnitetään huomiota. Alla olevassa taulukossa on kuvattu tiivistetysti Pohjois-Savon pelastuslaitoksen riskianalyysi. Riskianalyysin tulosten perusteella onnettomuuksien ehkäisyn suunnittelussa on otettu huomioon mm. väestön ikääntyminen sekä vähentyminen, asukkaiden ja yritysten omatoimisen varautumisen kehittäminen, teknologian kehittyminen, viranomaisyhteistyö sekä valmistautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen tiivistetty riskianalyysi						
Uhka/Riski	Todennäköisyys	Seuraukset	Riskiluokka	Palvelutuotannon nykytaso	Kehityssuunnitelma palvelutuotannon turvaamiseksi ja parantamiseksi	Erityishuomiot
Väestökehitys	Todennäköinen	Haitalliset	4	Kehitettävää nykyresursseilla	Palvelutasokautena	Pienten pelastusasemien valmius, rekrytointihaasteet, riskiperusteinen onnettomuuksien ehkäisy ja asukkaiden omaoimisen varautumisen kehittäminen
Pelastuslaitoksen sisäiset riskit	Todennäköinen	Haitalliset	4	Vaatii lisäresursseja	Mahdollisimman pian	Hyvä johtaminen, riittävät henkilöstöresurssit ja tehokas päivittäinen työnjohto varmistettava ensisijaisina
Päivittäisonnettomuudet	Todennäköinen	Vähäiset	3	Riittävä	Palvelutasokautena	Pienten pelastusasemien valmius, onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuus ja asukkaiden omaoiminen varautumisen kehittäminen
Teknologinen kehittyminen	Mahdollinen	Vähäiset	2	Kehitettävää nykyresursseilla	Palvelutasokautena	Erityiskalusto ja -osaaminen, henkilöstön erikoistuminen
Erityiset riskikohteet	Mahdollinen	Haitalliset	3	Kehitettävää nykyresursseilla	Lähivuosina	Viranomaisyhteistyö, riskienhallintayhteistyö, yhteiset harjoitukset, ulkoiset pelastussuunnitelmat
Suonnettomuudet, muut häiriötilanteet ja poikkeusolot	Mahdollinen	Vakavat	4	Vaatii huomattavia lisäresursseja	Mahdollisimman pian	Valmiussuunnitelma, evakointisuunnitelma, väestönsuojelumudostelmat, johtamisvalmius ja -osaaminen, ympäristövahinkojen torjuntavalmius
Riskiruutujen tavoittaminen, puutteet pelastustoiminnan toimintavalmiudessa	Mahdollinen	Haitalliset	3	Vaatii lisäresursseja	Lähivuosina	I-riskialueet, Vuorela-Toivala, Rissala, Tahko, Etelä-Kuopio, pienten pelastusasemien valmius

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma tarkistetaan vähintään vuosittain ja muutoin, jos tarkastamiselle on perusteltu syy. Palvelutasopäätöksen ja sen taustalla olevan riskianalyysin päivitys huomioidaan myös valvontasuunnitelmassa. Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma toimitetaan päivityksien ja muutoksien yhteydessä tiedoksi Aluehallintovirastolle.

Laki ei määrittele miten riskienarviointi tulisi suorittaa. Pelastuslaitosten yhteisen valvontasuunnitelmaohjeen mukaan kaikille valvontakohteille tulee määritellä tarkastusvälit riskien arviointiin perustuen. Ohjeen mukaan yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä voidaan lyhentää tai pidentää tapauskohtaisesti.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma sisältää erillisinä liitteinä onnettomuuksien ehkäisyn lakisääteisten osa-alueiden turvallisuusviestinnän ja kemikaalivalvonnan kokonaisuudet. Kyseessä on laajat osa-alueet, minkä perusteella on päädytty kuvaamaan aihekokonaisuudet selkeinä omina valvontasuunnitelman liitteinä. Näin kyseiset palvelut saadaan kuvattua seikkaperäisemmin ja tuotua esiin onnettomuuksien ehkäisyn lakisääteisten palveluiden laajuus ja osa-alueet.

Palvelutasopäätöksen ja riskianalyysin lisäksi valvonnan suunnittelussa huomioidaan muut pelastuslaitoksen suunnitelmat, mm. valmiussuunnitelma ja laadittavana oleva toimintavalmiussuunnitelma sekä valtakunnalliset strategiset tavoitteet ja muut pelastuslaitoksen

toimintaa ohjaavat keskeiset asiakirjat, mm. sisäisen turvallisuuden strategia, kansallinen riskiarvio ja sen pohjalta laadittava alueellinen riskiarvio.

Tällä valvontasuunnitelmalla pyritään vastaamaan lain, sekä hallitusohjelman asettamiin tavoitteisiin, vahvistamaan alueellista turvallisuutta ja ehkäisemään onnettomuuksia ennalta.

Valvontasuunnitelma on voimassa 1.1.–31.12.2026.

2 KÄYTETYT TERMIT

Nimike	Määritelmä
Asiakirjavalvonta	Valvontatapahtuma, jonka viranomainen tai toimivaltainen sopimustoimija toteuttaa käytettävissään olevien aineistojen pohjalta.
Paloturvallisuuden itsearviointi	Asiakkaan tekemä itsearviointi kohteensa turvallisuudesta pelastusviranomaisen vakioimalla lomakkeella. Lähtökohtana on pelastusviranomaisen valvontavastuulla olevat asiat.
Kaupan yhteydessä tapahtuvan ilotulitteiden varastoinnin tarkastus	Pelastusviranomaisen suorittamaa valvontaa kaupan yhteydessä tapahtuvan ilotulitteiden varastoinnista.
Jälkitarkastus	Valvontatapahtuma, jonka pelastusviranomainen tekee valvoakseen aiemmin annettuja korjausmääräyksiä. Teknisiä apuvälineitä käyttäen tarkastus voidaan suorittaa myös etävalvontana.
Jälkivalvonta	Jälkivalvonnalla valvotaan, että aiemmin annettuja korjausmääräyksiä on noudatettu. Jälkivalvonta tehdään korjausmääräysten määräaikojen umpeuduttua.
Maanalaisen polttoainesäiliön tarkastus	Pelastusviranomaisen tarvittaessa suorittamaa valvontaa tärkeällä pohjavesialueella olevan maanalaisen tai maanalaiseen kammioon sijoitetun öljysäiliön asentamisesta.
Pydyetty palotarkastus	Kiinteistön omistajan tai haltijan pyynnöstä suoritettava palotarkastus tehdään aina pelastusviranomaisen harkinnan mukaan, ks. ylimääräinen palotarkastus.
Valvontaväli	Valvontaväli on ajanjakso, joka on riskien arviointiin perustuen määriteltä kohteen määräaikaisten palotarkastusten väliseksi ajaksi.

Valvontakohde	Palotarkastusohjelmistossa valvontakäynti kohdennetaan yleensä kiinteistöön. Esim. kauppakeskus on yksi kohde eikä kiinteistössä toimivien toiminnanharjoittajien määrä.
Yhdistetty tarkastus	Valvontakäynti, jolla sama pelastusviranomainen tarkastaa samalla kertaa kohteen pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslain perusteella.
Yhteistarkastus	Valvontakäynti, jossa kahden tai useamman eri viranomaisen edustajat suorittavat samalla tarkastuskäynnillä valvontakohteessa tarkastuksensa samanaikaisesti.
Yleinen palotarkastus = määräaikainen valvontakäynti	Valvontasuunnitelman mukaisin määrävälein tehtävä pelastusviranomaisen valvontakäynti, josta käytetään myös nimikettä yleinen palotarkastus.
Yleisötilaisuuden palotarkastus	Pelastusviranomaisen yleisötilaisuuden dokumenttien ja arvioidun riskin perusteella ennen yleisötilaisuuden alkamista suorittama valvontakäynti, jossa tarkastetaan tapahtuman turvallisuusjärjestelyt.
Ylimääräinen palotarkastus	Pelastusviranomaisen harkinnan mukaan suoritettava valvontakäynti, jota ei ole ajoitettu tai kohdennettu valvontasuunnitelmassa.
Öljylämmityslaitteiston käyttöönotto	Pelastusviranomaisen suorittama öljylämmityslaitteiston käyttöönottotarkastus. Käyttöönottotarkastus tulee suorittaa kolmen kuukauden sisällä laitteiston käyttöönottamisesta. Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 39 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava pelastusviranomaiselle myös sellaisen sumutuspolttimella varastetun öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka ei ole edellyttänyt 32 §:n mukaista ilmoitusta.
Hallintopakko	Viranomaisen toimivaltaan kuuluva julkisen vallan käyttämistapa, johon viranomainen voi turvautua saadakseen hallintopäätöksen kohteen noudattamaan lakia, lain nojalla annettua määräystä tai hallintopäätöksessä määriteltyjä velvoitteita, kieltoja tai rajoituksia. Hallintopakkokeinoja ovat kiinteä uhkasakko, juokseva uhkasakko ja teettämishukka.
Hallintopäätös	Viranomainen päättää hallintoasian käsittelyn tekemällä hallintopäätöksen. Hallintopäätöksen tehdessään viranomainen soveltaa lainsäädäntöä yksittäistapaukseen. Pelastusviranomaisen yleisin käyttämä hallintopäätös on palotarkastuspöytäkirja.
Paloriskiasunto	Asunto, josta pelastusviranomainen on vastaanottanut pelastuslain (379/2011) 42 § mukaisen ilmoituksen ilmeisestä palovaarasta tai muusta

	onnettomuusriskistä ja jonne on tarpeen suorittaa ilmoitukseen perustuvia valvontatoimia.
Tarkastus rakennushankkeen aikana/ Erityinen palotarkastus	Uudisrakennus- tai saneerauskohteessa tehtävä valvontakäynti, jonka rakennusvalvontaviranomainen ja pelastusviranomainen on arvioineet tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi.
Rakennuksen käyttöönottokatselmus	Uudisrakennus- tai saneerauskohteessa tehtävä rakennusluvassa määritelty rakennusvalvontaviranomaisen valvontakäynti, johon voi osallistua muita viranomaisia.
Kuulemispöytäkirja	Valvontakäynnin jälkeen kirjoitettava pöytäkirja, joka toimitetaan asiakkaalle kuulemista varten kahden viikon kuluessa. Ennakoiva toimenpide ennen virallista päätöspöytäkirjaa (palotarkastuspöytäkirja).
Kuuleminen	Palotarkastuspöytäkirjaluonnos toimitetaan asiakkaalle kuulemista varten, kuulemisaikana käytetään pääsääntöisesti vähintään kahta viikkoa. Asiakkaan toimittaman selvityksen jälkeen kirjoitetaan varsinainen lopullinen palotarkastuspöytäkirja eli hallintopäätös.
Palotarkastuspöytäkirja	Kuulemisen jälkeen kirjoitettava valituskelpoinen pöytäkirja, joka toimitetaan asiakkaalle kahden viikon kuluessa. Pöytäkirjassa tulee riittävästi yksilöidä tarkastuskohde, tarkastuksen kulku, tarkastajan keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan esittämä selvitys sekä johtopäätökset ja niiden perustelut. Vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (685/2015) 37 §:n mukaisesti kemikaaliturvallisuuslain 27 a §:n 2 momentissa mainitusta tarkastuksesta laadittava pöytäkirja.
Toiminnanharjoittaja	Oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö, jolla on tosiasiallinen määräysvalta toiminnassa ja joka harjoittaa toimintaa kiinteistössä. Toiminnanharjoittaja voi olla eri kuin omistaja.

3 VALVONTASUUNNITELMASTA TIEDOTTAMINEN

Pelastuslaitoksen velvollisuus tiedottaa toiminnastaan ja siten myös valvontasuunnitelmasta perustuu hyvinvointialuelakiin (611/2021, 34 §), lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, 20 §) ja hallintolakiin (434/2003, 39 §).

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma on julkinen. Valvontasuunnitelman sisällön ja perusteiden osalta tiedotuskanavana on pelastuslaitosten yhteinen kansallinen internet- sivu, jossa Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on oma sivusto, jonka sisältöä pelastuslaitos ylläpitää. Verkkosivujen kautta alueen asukkaat ja kohteiden edustajat pääsevät halutessaan tutustumaan valvontasuunnitelmaan.

Valvontasuunnitelmasta tiedottamisen lisäksi Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee laaja-alaista tiedottamista onnettomuuksien ehkäisyn toiminnoista pelastuslaitoksen viestinnän sekä viranomaisyhteistyön avulla. Tiedottamista ja viestintää tehdään suunnitellusti, esim. lämmityskauden alkaessa tulisijojen nuohouksesta viestien. Lisäksi suunnittelemaan onnettomuuksien ehkäisyn viestintätarpeeseen reagoidaan ja viestitään tarvittaessa, jos se on tarpeellista asian laajuus huomioiden. Valvontasuunnitelma on lisäksi tarvittaessa nähtävissä pelastuslaitoksen toimipisteissä.

Aluehallintovirasto valvoo valvontasuunnitelman toteutumista osana pelastustoimen palvelujen saatavuuden ja tason valvontaa. Valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi aluehallintovirastolle (Pelastuslaki 379/2011, 79 §).

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja ja se on nähtävillä pelastuslaitoksen verkkosivuilla osoitteessa <https://pelastustoimi.fi/pohjois-savo>.

4 VALVONTATOIMENPITEIDEN MAKSULLISUUS

Pohjois-Savon pelastuslaitos perii maksun pelastuslain 379/2011 96 § mukaisesti valvontasuunnitelman mukaisista valvontatoimenpiteistä. Taksoista päättää aluevaltuusto vuosittain hyvinvointialueen asiakasmaksuista päättämisen yhteydessä. Taksapäätös on nähtävillä pelastuslaitoksen internet-sivuilla ja lisätietoja taksasta antavat tarvittaessa pelastuslaitoksen viranhaltijat. Taksapäätöksessä on esitetty maksuttomat ja maksulliset valvontakäynnit ja muut valvontasuoritteet.

Pelastuslain 96 § 4 momentin nojalla maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskorkon sijasta viranomainen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskorkon määrä jää tätä pienemmäksi.

5 VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valvontatoimenpiteet suunnitellaan ottaen huomioon seuraavat hyvän hallintotavan periaatteet:

- **Yhdenvertaisuusperiaate** edellyttää, että hallinnossa asioivia kohdellaan tasapuolisesti.
- **Suhteellisuusperiaate** edellyttää, että julkista valtaa käytettäessä otetaan huomioon kohtuullisuuden vaatimus.
- **Objektiviteettiperiaate** edellyttää, että viranomaisen toimintaan eivät vaikuta epäasialliset vaikuttimet ja että viranomaisen toiminta aina on puolueetonta ja myös vaikuttaa sellaiselta kansalaisen näkökulmasta.
- **Luottamuksensuojaperiaatteen** mukaan hallinnon asiakkailla on oikeus odottaa ennakoitavaa ja johdonmukaista ratkaisulinjaa, joka ei yllätyksellisesti tai takautuvasti muutu.
- **Tarkoitussidonnaisuuden periaate** edellyttää yleisesti, että viranomaiselle lainsäädännöllä annettua julkista valtaa käytetään siihen tarkoitukseen, johon se on tarkoitettu.
- **Julkisuusperiaate** on keskeinen hyvän hallinnon vaatimus.
- **Palveluperiaate** edellyttää, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja asioimista koskevaa tarpeellista neuvontaa, viranomainen tiedottaa palveluista ja yksilöiden oikeuksista niihin, ja että hallinto on kuitenkin tuloksellista, tehokasta ja joustavaa.

5.1 Palotarkastuksen ja muun valvontatehtävän toimittaminen sekä tiedonsaantioikeus

Pelastuslain 78 § mukaista valvontatehtävää suorittaessaan pelastusviranomainen saa pelastuslain 80 § (8.7.2022/616) mukaisesti suorittaa palotarkastuksen rakennuksessa ja rakennelmassa, niihin kuuluvissa huoneistoissa ja asunnoissa sekä muissa kohteissa.

Palotarkastuksen suorittaja on päästettävä kaikkiin tarkastettaviin tiloihin ja kohteisiin. Tarkastettavan kohteen edustajan on esitettävä säädöksissä vaaditut suunnitelmat, muut asiakirjat ja järjestelyt.

Edellä mainittu palotarkastuksen suorittajan oikeus ei koske pelastuslain 83 § (8.7.2022/616) mukaisesti sellaisia Puolustusvoimien hallinnassa olevia kohteita, jotka valtakunnan turvallisuuden vuoksi on pidettävä salassa ja joiden valvontatehtävästä Puolustusvoimat on hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle ilmoittanut pitävänsä huolta. Puolustusvoimat vastaa näiden kohteiden palotarkastuksista.

Tarkastustoiminnasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä puolustusministeriön asetuksella. Pelastuslaitos tekee yhteistyötä valvonnan osalta Puolustusvoimien kanssa.

Kiinteistön omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan on pyynnöstä toimitettava hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle maksutta 15 §:ssä tarkoitettu pelastussuunnitelma, 22 b ja 22 c §:ssä tarkoitettu suunnitelma ja mahdolliset muut sellaiset kohteen palo- ja poistumisturvallisuudesta laaditut asiakirjat, joita hyvinvointialueen pelastusviranomainen tarvitsee 78 §:n mukaisessa valvontatehtävässään.

Kiinteistön omistajat, haltijat ja toiminnanharjoittajat ovat myös muutoin kuin palotarkastuksen yhteydessä velvollisia pyynnöstä toimittamaan hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle maksutta lakisääteisessä valvontatoiminnassa tarvittavia asiakirjoja.

Pelastuslain 89 § (28.12.2018/1353) mukaisesti pelastusviranomaisella on oikeus maksutta ja salassapitosäännösten estämättä saada pelastustoimelle säädettyjen valvontatehtävien hoitamisessa tarpeellisia tietoja. Tarkemmin yksilöity listaus tiedoista löytyy 89 §:n sisällöstä.

5.2 Valvontakäyntien suunnittelu

Määräaikaisten valvontakäyntien suunnittelu perustuu ensisijaisesti käytössä olevaan palotarkastusohjelmaan.

Seuraavan tarkastusvuoden suunnittelua tehdään kalenterivuositain edellisen vuoden aikana. Palotarkastusohjelma ohjaa suunnittelua edellisen valvontakäynnin perusteella ja luo automaattisesti ehdotelman suoritteista. Edellisen vuoden suunnittelun ja palotarkastusohjelman antaman ehdotelman lisäksi valvontakäyntien seuranta ja suunnittelua tehdään säännöllisesti tarkastusvuoden aikana valvonnan vastuhenkilöiden toimesta.

Suunnittelun yhteydessä tarkastetaan valvontakohteen tietojen oikeellisuus ja tehdään tarvittaessa muutoksia. Valvontakäynnit pyritään suorittamaan tarkastusvuoden aikana suunnitellusti.

Määräaikaisten valvontakäyntien lisäksi suoritettavia valvontakäyntejä ei voida suunnitella tarkasti etukäteen. Nämä valvontakäynnit hoidetaan tilanteen ja tarpeen mukaisesti vastuualueelle nimettyjen henkilöiden tai päivystävän palotarkastajan toiminnan kautta.

5.3 Valvontakäyntien vaihtuva teema

Määräaikaisessa valvonnassa voidaan huomioida ja painottaa vuosittain erilaisia teemoja. Teemoina voivat olla esim. palontutkinnan tietojen perusteella esiin nousseet asiakokonaisuudet, kuten runsaasti tulipaloja tai muita onnettomuuksia aiheuttanut teema. Lisäksi teemana voivat olla erilaiset ajankohtaiset asiat esim. väestönsuojalliset asiat tai sähköturvallisuuden valvonta.

Palontutkinnasta ja onnettomuuskehityksen seurannasta saatavat syötteet huomioidaan ja lisätään tarvittaessa teemoiksi, jos asian laajuus on riittävä valvontakokonaisuuden näkökulmasta.

Määräaikaisessa valvonnassa huomioitavien teemojen lisäksi teemoja voidaan sisällyttää muihin valvontasuoritteisiin. Tästä esimerkkinä voidaan mainita esim. kausiluontoinen myymälävalvonta tai viranomaisyhteistyönä suoritettava ravintolavalvonta.

5.4 Valvontatoimenpiteistä ilmoittaminen

Hallintolain 39 § mukaan viranomaisen suorittamasta valvonnasta riittää ilmoitus asianosaiselle valvonta-ajankohdasta. Lähtökohtana kuitenkin on, että valvonnan ajankohdasta sovitaan kohteen omistajan tai toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen. Pelastusviranomaisen sopii valvonta-asiasta kohteen todellisen asianosaisen kanssa. Jos asianosaisia on useita, kohteen edustajan hoitaa kaikkien asianosaisten tiedottamisen yhteistyössä pelastusviranomaisen kanssa.

Hyvänä hallinnollisena käytäntönä pidetään, että tarkastusajankohta sovittaisiin vähintään kaksi viikkoa aikaisemmin. Tällä varmistetaan asiakkaalle riittävä aika valmistautua valvontaan sekä oikeiden asianosaisten osallistuminen tarkastukselle. Pelastusviranomaisen pyrkii toiminnassaan noudattamaan soveltuvilta osin kahden viikon käytäntöä. Valvontakäynnin ajankohta voidaan sopia esim. puhelimitse, sähköpostitse, kirjeitse tai suoralla asiakaskontaktilla asianosaisen yhteyshenkilön kanssa.

Pelastusviranomaisen voi suorittaa valvonnan myös ilman ennakoilmoitusta, mikäli ilmoitus vaarantaa valvonnan tarkoituksen toteutumisen (esimerkiksi ravintolatarkastukset tai palo- ja onnettomuusriskistä saadun ilmoituksen perusteella tehtävät tarkastukset).

Laajemmista valvontakokonaisuuksista voidaan lisäksi tiedottaa erikseen asiakkaita esimerkiksi sosiaalisen median kautta esimerkiksi paloturvallisuuden itsearviointilomakkeiden lähettämisen yhteydessä.

6. VALVONTAREKISTERI

Pelastuslaitos pitää pelastuslaissa säädetyn valvontatehtävänsä suorittamiseksi valvontarekisteriä pelastuslain 93 §:n mukaisesti. Valvontarekisterinä toimii pelastuslaitoksen käytössä oleva palotarkastusohjelma.

Yksilöidyt tiedot, joita valvontarekisteriin saa tallentaa on määritelty pelastuslain 93 §:ssä.

Valvontarekisteriin saa tallentaa pelastuslain mukaan esimerkiksi:

- pelastussuunnitelmat
- poistumisturvallisuusselvitysten ja poistumisturvallisuusselvitysten toteuttamismääräysten mukaista valvontaa varten saatuja tietoja
- palotarkastuksessa (80 §) pidettävään pöytäkirjaan merkityt tiedot

Valvontarekisteriin tallennettavista tiedoista ja käytännöistä ohjataan tarkemmin pelastuslaitoksen sisäisillä ohjeilla, lainsäädännön mukaisesti.

6.1 Tilastointi

Riskienhallintapäällikkö ja muut esihenkilöt, joiden tehtävänkuvaan kuuluu valvonnan toteutumisen seuranta tekevät säännöllisesti tilastotarkastelua. Valvonnan toteutumista tarkastellaan omavalvonnan, hyvinvointialueen sisäisen valvonnan sekä pelastustoimea valvovan valvontaviranomaisen toimesta. Tulokset raportoidaan kunkin instanssin antaman ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi valvontakäyntien lukumäärät kirjataan pelastustoimen kansalliseen PRONTO-tietokantaan. Tilastoinnin on tunnistettu olevan puutteellista ja sitä tullaan kehittämään mm. uuden onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmän avulla.

6.2 Palotarkastuspöytäkirja ja niiden käsittely

Pelastusviranomainen on pelastuslain 80 § mukaisesti velvollinen laatimaan palotarkastuksesta pöytäkirjan, jossa tulee riittävästi yksilöidä tarkastuskohde, tarkastuksen kulku, tarkastajan tekemät keskeiset havainnot, tarkastettavan kohteen edustajan esittämä selvitys sekä johtopäätökset ja niiden perustelut. Pöytäkirja on myös laadittava, jos hyvinvointialueen pelastusviranomainen muutoin valvonnan yhteydessä antaa 81 §:ssä tarkoitetun korjausmääräyksen tai keskeyttää välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaraa aiheuttavan toiminnan. Pöytäkirja on viipymättä annettava tiedoksi asianosaisille.

Pelastusviranomainen tekee suorittamansa valvonnan perusteella hallinnollisia päätöksiä ja käyttää toiminnassaan julkista valtaa, jolla voidaan puuttua perustuslain suojaamiin oikeushyviin.

Pelastusviranomaisen tulee työssään noudattaa hyvän hallinnon tapoja ja hallintolakia. Tähän perustuen pelastusviranomainen kuulee asianosaisia valvonnan yhteydessä hallinnollisista päätöksistä. Hallintolain 34 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Hallintolain yleinen lähtökohta on, että asianosaista kuullaan kirjallisesti eli varataan tälle mahdollisuus toimittaa kirjallinen vastine kuulemisen kohteena olevista asiakirjoista (HE 72/2002). Hallintolain 37 §:n mukaan viranomaisen on pyynnöstä varattava asianosaiselle tilaisuus esittää vaatimus tai selvitys suullisesti, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi ja kirjallinen menettely tuottaa asianosaiselle kohtuuttomia vaikeuksia. Suullinen kuulemismenettely edellyttää asianosaisen nimenomaista tahdonilmaisua suulliseen kuulemiseen. Muut asianosaiset on kutsuttava samanaikaisesti paikalle, jos se on välttämätöntä asianosaisten oikeuksien tai edun valvomiseksi.

Velvollisuus kuulla asianosaista ei riipu korjausmääräyksen laadusta tai viranomaisen ratkaisusta. Myös niissä tapauksissa, joissa johtopäätelmänä on ”ei huomautettavaa”, tulee kuuleminen suorittaa asianmukaisesti. Sopivan mittaisena kuulemisaikana voidaan pitää kahta viikkoa siitä, kun asiakas saa palotarkastuspöytäkirjaluonnoksen tai kuulemisvaiheen pöytäkirjan. Sähköpostilla toimitetusta pöytäkirjasta kuulemisaika voidaan katsoa alkaneen pöytäkirjan lähettämisestä seuraavana arkipäivänä ja kirjepostia käytettäessä viidennessä (5) arkipäivästä kirjeen postittamisen jälkeen. Kuulemisajan pituus voidaan myös sopia asiakkaan kanssa peilaten tarkastuksen havaintojen laajuuteen.

Hallintolain 36 §:n mukaan asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemista koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin. Asiakirjoja ei kuulemisvaiheessa lähetetä todisteellisesti. Palotarkastuspöytäkirjaluonnos tai kuulemisvaiheen pöytäkirja voidaan toimittaa asiakkaalle kirjallista kuulemistä varten tavanomaisella postilla tai sähköpostilla. Tässä vaiheessa asiakirja ei vielä ole valmis.

Asiakkaan toimittama vastine arvioidaan. Mikäli vastine tuottaa viranomaiselle sellaista tietoa, jonka perusteella annettavaa hallinnollista päätöstä tulee muuttaa, muutos tehdään pöytäkirjaan. Pöytäkirjaan kirjataan myös asiakkaan kuulemiskäytäntö ja lyhyesti asiakkaan antama vastine. Myös se, että asianosainen ei ole käyttänyt mahdollisuutta tulla kuulluksi on syytä kirjata pöytäkirjaan. Kuulemisen jälkeen asiakkaalla kuultavana olleesta palotarkastuspöytäkirjaluonnoksesta tai kuulemisvaiheen

pöytäkirjasta laaditaan valituskelpoinen palotarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan kohteen edustajalle. Palotarkastuspöytäkirjaan liitetään mukaan valitusosoitus. Tarvittaessa palotarkastuspöytäkirja (hallintopäätös) toimitetaan todisteellisesti.

Kuulemisen kohteena oleva asia voidaan ratkaista ilman asiakkaalta saatavaa selvitystä, mikäli selvitystä ei saada määräaikaan mennessä pöytäkirjan vastaanottamisesta. Pöytäkirja on pelastuslain 80 §:n 4 momentin nojalla viipymättä annettava tiedoksi asianosaisille. Velvoitteita sisältävä hallinnollinen päätös on toimitettava todisteellisesti. Kansallisesti pelastuslaitokset käyttävät yleisesti hyväksyttynä toimitustapana sähköpostia. Mikäli pöytäkirja ei pidä sisällään velvoittavaa määräystä, riittää toimittaminen tavallisella kirjeellä, jonka lisäksi asiakirja voidaan toimittaa esimerkiksi sähköpostilla.

Tavallisena postina voidaan toimittaa hallintopäätökset, jotka eivät sisällä velvoittavia päätöksiä. Tällöin vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä ja sähköpostin kolmantena päivänä sen lähettämisestä.

Pelastuslaitos katsoo palotarkastuspöytäkirjan olevan valmis, kun se valvontakäynnin ja tarvittavan kuulemisen jälkeen on allekirjoitettu, samalla asiakirjan katsotaan tulleen julkiseksi. Pöytäkirjan julkisuutta arvioitaessa on huomioitava myös julkisuuslain (621/1999) säädökset.

Pelastuslaitoksen hallintopäätökset perustuvat pelastuslain 2. ja 3. lukuun (*ns. perustelupykälät*), lisäksi voidaan käyttää muita asiaa koskevia lakeja, kuten maankäyttö- ja rakennuslain alaisia säädöksiä ”referenssimateriaalina” ja asiaa ohjaavina määräyksinä, siitä kuinka asia tulisi saattaa lainsäädännön vaatimalle tasolle. Määräysten tukena voidaan käyttää myös asiakkaalle suunnattuja erikseen laadittuja standardeja ja muita ohjemateriaaleja, joiden avulla asiakas voi tarkemmin tutustua määräykseen liittyviin tekniisiin asioihin.

Mikäli valvontakäynnin yhteydessä käsitellään kemikaaliturvallisuuteen liittyviä asioita, ne kirjataan samaan pöytäkirjaan muun valvonnan havaintojen kanssa. Pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslain nojalla annetut määräykset erotellaan riittävän selkeästi toisistaan niin, että kohteen edustajalle on selvää, kumman lainsäädännön perusteella ne on annettu.

Palotarkastuspöytäkirjat tallennetaan käytössä olevaan palotarkastusohjelmaan. Valvontarekisterin tiedot tarkastetaan aina tarkastuksen yhteydessä ja tarpeettomat tiedot poistetaan. Palotarkastuspöytäkirjoista ja muista valvontatoimintaan liittyvistä asiakirjoista ei oteta tarpeettomia paperikopioita. Valvonnassa tarvittavat paperitulosteet arkistoidaan sisäisen arkistointiohjeen mukaisesti.

6.3 Valvontatietojen ja luottamuksellisten tietojen käsittely

Pelastuslain 379/2011 93 §:n mukaan pelastuslaitos pitää valvontarekisteriä valvontatehtävänsä suorittamista varten. Valvontarekisteri voi sisältää henkilörekisteritietoja lainsäädännössä mainittujen velvoitteiden mukaisesti. Pelastusviranomaiset käyttävät valvontarekisterissä olevia henkilötietoja lainsäädännön mukaisesti.

Viranomaisen asiakirja on määritelty julkisuuslain 5 §:ssä ja sillä tarkoitetaan pelastuslaitoksen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka pelastuslaitos tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu pelastuslaitokselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Kunnallisen viranomaisen asiakirjoja koskeva laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta mukaan viranomaisen asiakirja voi olla julkinen, ei- julkinen tai salassa pidettävä. Viranomaisen asiakirja on oletusarvoisesti julkinen, ellei jokin lakiin perustuva seikka tee siitä salassa pidettävää. Julkisuuslain 24 §:ssä (621/1999) on erikseen määritelty ne asiakirjat, jotka ovat joko kokonaan tai osittain salassa pidettäviä. Jokainen asiakirja on luokiteltu edellä mainitun säädöksen mukaisesti.

6.4 Asiakirjojen pyytäminen ja luovutus

Pelastusviranomaisen tekemän palotarkastuspöytäkirjan julkisuus ja sen luovuttamisperiaatteet perustuvat lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999). Julkisuusperiaatteena on, että palotarkastuspöytäkirja on julkinen asiakirja, ellei sitä ole perustelluista syistä luokiteltu ei-julkiseksi tai salassa pidettäväksi. Tällöinkin salaus koskee vain niitä pöytäkirjan kohtia, jotka ovat perusteltavissa säädöksissä esitetyillä kohdilla (621/1999, 24§).

Pöytäkirjan tai raportin luovutuksesta päättää erillisen harkinnan mukaan valvontatehtävän suorittanut pelastusviranomainen tai hänen esihenkilönsä. Tietojen salaamisen päättää valvontatehtävän suorittanut pelastusviranomainen.

7 ASIAKIRJAVALVONTA

7.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta

Pelastuslain 379/2011 18 § koskee poistumisturvallisuutta hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisessa. Sairaaloissa, vanhainkodeissa ja muussa laitoshuollossa, suljetuissa rangaistuslaitoksissa ja muissa näihin verrattavissa kohteissa (hoitolaitokset) sekä asumisyksikön muotoon järjestetyissä palvelu- ja tukiasunnoissa ja muissa näihin verrattavissa asuinrakennuksissa ja tiloissa, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi (palvelu- ja tukiasuminen), toiminnanharjoittajan on etukäteen laadittu selvityksin ja suunnitelmin ja niiden perusteella toteutettu toimenpitein huolehdittava, että asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa itsenäisesti tai avustettuina.

Edellä mainitulla toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa hyvinvointialuetta, kuntaa ja muuta julkisoikeudellista yhteisöä. Toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan myös yritystä ja muuta yhteisöä, joka hyvinvointialueen, kunnan tai muun julkisoikeudellisen yhteisön kanssa tehdyn sopimuksen perusteella tai muutoin vastaa tai huolehtii hoitolaitoksen ylläpidosta tai palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä. (8.7.2022/616)

Pelastuslain 19 § mukaisesti pelastuslain 18 § tarkoitetun toiminnanharjoittajan on laadittava selvitys siitä, miten rakennuksen tai tilan käyttötapaa ja henkilöiden rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky sekä muut poistumisturvallisuuteen vaikuttavat tekijät otetaan huomioon tulipaloihin ja muihin vaaratilanteisiin varautumisessa ja poistumisjärjestelyissä (poistumisturvallisuusselvitys). Kokonaisuuden yhteydessä huomioidaan myös tilanteet, joissa esimerkiksi ovien lukituksilla tai muulla tavalla on rajoitettu tai estetty henkilöiden vapaa poistuminen tiloista.

Uudisrakennusten osalta hoitolaitosten poistumisturvallisuus huomioidaan jo rakennuslupamenettelyssä. Rakentamisluvan yhteydessä kohteeseen laadittu turvallisuusselvitys vastaa poistumisturvallisuusselvitystä. (21.4.2023/754). Poistumisturvallisuusselvityksen tai turvallisuusselvityksen pohjalta määritellään rakenteelliset ja muut toimenpiteet riittävän turvallisuustason saavuttamiseksi. Poistumis-/turvallisuusselvitys laaditaan yhteistyössä kohteen suunnittelijoiden, käyttäjien sekä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja muiden tarpeellisten tahojen kanssa. Jos toimintaa aloitettaessa toiminnanharjoittaja tai pelastusviranomainen havaitsee, että turvallisuusselvitys ei vastaa todellisia olosuhteita, on selvitys päivitettävä. Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa päivitetty poistumisturvallisuusselvitys pelastusviranomaiselle toimenpiteitä varten.

Pelastuslain 20 § (8.7.2022/616) mukaisesti hyvinvointialueen pelastusviranomaisen tulee arvioida poistumisturvallisuusselvityksen perusteella, täyttääkö poistumisturvallisuus 18 §:ssä säädetty vaatimukset.

Ennen asian ratkaisemista hyvinvointialueen pelastusviranomainen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan määräajassa täydentämään 19 §:ssä tarkoitettua poistumisturvallisuusselvitystä ja toteuttamaan yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa kohteessa poistumiskokeen. Poistumisturvallisuusselvityksistä tehdään arviointipöytäkirja.

Jos poistumisturvallisuus ei täytä 18 §:ssä säädettyjä vaatimuksia, toiminnanharjoittajan tulee laatia hyvinvointialueen pelastusviranomaisen asettamassa määräajassa suunnitelma poistumisturvallisuuden saattamiseksi laissa säädettyjen vaatimusten mukaiseksi.

Pelastuslain 21 § (8.7.2022/616) mukaisesti jos toiminnanharjoittajan 20 §:n mukaisesti suunnittelemissa toimenpiteillä ei voida saattaa kohteen poistumisturvallisuutta vaatimusten mukaiseksi, hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on annettava 81 §:n mukainen korjausmääräys, jonka yhteydessä voidaan myös määrätä 82 §:n mukaisia erityisiä turvallisuusvaatimuksia.

Poistumisturvallisuusselvitys ja sitä koskevat määräykset on tarkoitettu 18 § määriteltyjen hoitolaitos sekä palvelu- ja tukiasumismuodoissa toimivien henkilöiden paloturvallisuuden suunnittelun, toteutuksen ja ylläpidon apuvälineeksi. Riittävä poistumisturvallisuus on toiminnanharjoittajan vastuulla täydentäen pelastuslain 14 § omatoimisen varautumisen velvoitetta.

Pelastusviranomainen suorittaa poistumisturvallisuusselvitysten arviointia osana valvontatoimintaansa. Poistumisturvallisuusselvityksiä valvotaan pääasiassa määrääkaikaisessa valvontatoiminnassa. Määrääkaikaisen valvonnan lisäksi poistumisturvallisuusselvitysten valvonta toteutuu merkittävästi rakennusvalvonnan kanssa tehtävän rakentamisen suunnittelun ja ohjauksen yhteydessä osana rakennuslupaprosessia 19 § mukaisesti. Lisäksi valvontaa suoritetaan tarpeen mukaan muissa valvontatoiminnan tilanteissa, kuten esimerkiksi uuden hoitolaitostoiminnan aloitukseen liittyvällä

ylimääräisellä palotarkastuksella, jonka Aluehallintovirasto edellyttää toiminnanharjoittajalta heidän toimintansa aloittamiseensa liittyen.

Lisäksi valvontatoiminnan yhteydessä valvotaan poistumisturvallisuutta ja poistumisturvallisuusselvityksen kokonaisuuteen olennaisesti liittyviä paloturvallisuusasioita, kuten:

- poistumistiet: kulkukelpoisuus ja esteettömyys, poistumisopasteet/- valaistus, ovien aukeaminen ja pelastustiet
- palotekniset laitteistot: paloilmoitin-, hälytys- ja sammutuslaitteistojen toimintakunto, laitteistojen kunnossapitopäiväkirjat, laitteistojen määräaikaistarkastukset
- omatoimisen varautumisen järjestelyt kuten henkilökunnan kouluttaminen

Poistumisturvallisuusselvitysten valvonnan yhteydessä pelastusviranomainen arvioi valvomansa lainsäädännön pohjalta, että poistumisturvallisuusselvitys on realistinen. Tarvittaessa pelastusviranomainen käy tarkentavia keskusteluja/selvityksiä toiminnanharjoittajan sekä muiden valvontaviranomaisten kanssa poistumisturvallisuusselvityksen sisällöstä.

Kun poistumisturvallisuusselvityksen sisällössä ei tapahdu muutoksia ja alkuperäiset tiedot ovat edelleen kohteen todellisuutta vastaavat pelastusviranomainen valvoo päivityksen osana valvontatoimintaansa palotarkastuksen yhteydessä. Vaikka sisältö ei muutu asiakkaan tulee tiedottaa asia pelastusviranomaiselle, esimerkiksi kohteen vastuupalotarkastajalle.

Poistumisturvallisuusselvityksen sisällön muuttuessa toiminnanharjoittajan on oltava yhteydessä alueen pelastusviranomaiseen. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti, jotta pelastusviranomainen saa selkeän ilmoituksen asiasta ja kykenee reagoimaan ilmoitukseen. Pelastusviranomainen arvioi saapuneen poistumisturvallisuusselvityksen. Mikäli päivitetty poistumisturvallisuussuunnitelma ei ole suoraan hyväksyttävissä, tulee pelastusviranomaisen antaa hoitolaitoksen tai palvelu- ja tukiasumisen toiminnasta vastaavalle toiminnanharjoittajalle 20 § mukainen poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys.

Poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys toteutetaan pelastuslain 81 §:n mukaisena korjausmääräyksenä hallintopäätöksellä, jossa korjattavat puutteet yksilöidään. Tällä pykälällä määrättäessä annetaan toiminnanharjoittajalle mahdollisuus valita keino korjaustoimenpiteille.

Korjausmääräyksessä voidaan asettaa myös lain 82 §:ssä erikseen yksilöityjä erityisiä turvallisuusvaatimuksia. Tämän mukaisesti poistumisturvallisuusvaatimuksen toteuttamiseksi annetussa korjausmääräyksessä voitaisiin velvoittaa kohteeseen asennettavaksi esimerkiksi automaattinen sammutuslaitteisto. Tällä pykälällä määrättäessä pelastusviranomainen määrittää korjaustoimenpiteet.

Poistumisturvallisuusvaatimuksen toteuttamismääräys (korjausmääräys) kohdennetaan lain 18 §:n yksilöidylle toiminnanharjoittajalle, joka voi olla myös muu luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö kuin rakennuksen omistaja ja haltija. Toiminnanharjoittajan tulee neuvotella korjausmääräyksen toteuttamisesta toimintaan käytettävän rakennuksen omistajan ja haltijan kanssa ja sopia vaatimusten toteuttamistavasta sekä toimenpiteiden aiheuttamien kustannusten jaosta toiminnanharjoittajan, omistajan ja haltijan kesken. Mikäli toiminnanharjoittaja ei saa rakennuksen omistajan suostumusta

korjausmääräyksessä vaadittujen toimenpiteiden toteuttamiseen, rakennuksessa ei voi jatkaa toimintaa, joka ei täytä laissa säädettyä poistumisturvallisuusvaatimusta.

7.2 Pelastussuunnitelmien valvonta

Pelastuslain 379/2011 15 § mukaisesti rakennukseen tai muuhun kohteeseen, joka on poistumisturvallisuuden tai pelastustoiminnan kannalta tavanomaista vaativampi tai jossa henkilö- tai paloturvallisuudelle, ympäristölle tai kulttuuriomaisuudelle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 14 §:ssä tarkoitetuista omatoimisen varautumisen toimenpiteistä. Omatoiminen varautuminen tarkoittaa, että rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan:

- 1) ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä;
- 2) varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa;
- 3) varauduttava tulipalojen sammuttamiseen ja muihin sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät;
- 4) ryhdyttävä toimenpiteisiin poistumisen turvaamiseksi tulipaloissa ja muissa vaaratilanteissa sekä toimenpiteisiin pelastustoiminnan helpottamiseksi.

Edellä säädetty koskee myös muualla kuin rakennuksessa harjoitettavaa toimintaa sekä yleisötilaisuuksia.

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa rakennuksen tai kohteen haltija. Jos rakennuksessa toimii useita toiminnanharjoittajia, rakennuksen haltijan tulee laatia pelastussuunnitelma yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa. Rakennuksen haltijan tulee laatia rakennuksen pelastussuunnitelma kuitenkin aina yhteistyössä 18 §:ssä tarkoitetun hoitolaitoksen ja palvelu- ja tukiasumisen toiminnanharjoittajan kanssa.

Pelastussuunnitelmassa on oltava selostus:

- 1) vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä;
- 2) rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä;
- 3) asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi;
- 4) mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kohteista, joihin on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011 2 § edellyttää, että pelastuslain 15 §:n 2 momentissa säädetyn sisältövaatimuksen lisäksi pelastussuunnitelmassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tavanomaisesta poikkeava käyttö ja tilapäinen käyttötavan muutos. Pelastussuunnitelmassa on selvitettävä myös, miten pelastuslain 14 §:n mukainen omatoiminen varautuminen toteutetaan poikkeusoloissa.

Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja siitä on tiedotettava tarvittavalla tavalla asianomaisen rakennuksen tai muun kohteen asukkaille ja työntekijöille sekä muille, joiden on osallistuttava pelastussuunnitelman toimeenpanoon.

Pelastuslaitos antaa ohjausta ja neuvontaa pelastussuunnitelman laadinnasta osana valvontatoimintaansa sekä päivystävän palotarkastajan toiminnon kautta.

Pelastussuunnitelmien valvontaa suoritetaan osana pelastuslaitoksen valvontatoimintaa.

Pelastussuunnitelmien ajantasaisuuden ja sisällön valvonta sisältyy erityisesti määräaikaiseen valvontatoimintaan.

7.3 Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmat

Pelastuslain 379/2011 16 § ja edelleen VN asetuksen pelastustoimesta 407/2011 mukaisesti yleisötapauhtuman järjestäjä on velvollinen laatimaan pelastussuunnitelman yleisötilaisuuteen tai tapauhtumaan, jossa:

- 1) arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- 2) käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja;
- 3) tapauhtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai
- 4) tapauhtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Jos samaa yleisötilaisuutta tai tapauhtumaa varten tulee muun lain kuin pelastuslain taikka toimivaltaisen viranomaisen antaman määräyksen nojalla laatia turvallisuus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, erillistä yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan pelastuslain 16 §:n 2 momentissa säädetty suunnitelman sisältöä koskevat seikat voidaan koota mainittuun muuhun suunnitelmaan. Tästä on mainittava suunnitelmassa.

Pelastuslaitos antaa ohjausta ja neuvontaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman laadinnasta, ensisijaisesti päivystävän palotarkastajan toiminnon kautta.

Pelastusviranomainen arvioi sille toimitetun yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman ja turvallisuusjärjestelyt pelastuslain velvoitteiden pohjalta (Pelastuslaki 379/2011, 16 §) ja ilmoittaa asiakkaalle tarvittaessa korjaustarpeista. Pelastusviranomainen hyväksyy pelastussuunnitelman kirjoittamalla siitä lausunnon tapauhtuman järjestäjälle ja tiedottaen sen poliisille sekä hyvinvointialueen ensihoitopalveluille ja tarvittaessa muille yhteistyöviranomaisille.

Yleisötilaisuuden tapauhtuma-alueella suoritetaan lisäksi tarvittaessa valvontakäynti. Pääsääntöisesti tapauhtumatarkastuksia suoritetaan vain yli 2 000 henkilön (paikalla samanaikaisesti) tapauhtumiin.

Yleisötilaisuuden tarkastuksia suoritetaan myös pienempiin tapauhtumiin, jos tilaisuudessa on jotain normaalista poikkeavaa kuten ilotulitteita, muita tehosteita, avotulta tai tilapäisiä rakenteita. Lisäksi

poikkeavat poistumisjärjestelyt tai tapahtuman luonne (esim. extreme-urheilu) voi johtaa tapahtuman tarkastamiseen.

7.4 Valvontatoimintaan liittyvät kohteen huolto- ja kunnossapito ym. asiakirjat

Pelastusviranomaisen valvontaan liittyy olennaisesti erilaisten asiakirjojen käsittely ja tarkastaminen. Käsiteltävät ja tarkastettavat asiakirjat liittyvät aina pelastusviranomaisen valvontaan kuuluviin asioihin ja pelastuslain mukaiseen vastuualueeseen.

Paloteknisten laitteistojen lainsäädännössä ja kunnossapito määräyksissä sekä ohjeissa määriteltäviä tarkastus- ja huoltotoimintoja suorittavat erilaiset tarkastusliikkeet ja -laitokset. Nämä tarkastusliikkeet ja -laitokset toimittavat pelastusviranomaiselle tiedoksi erilaisia asiakirjoja liittyen paloteknisten laitteistojen määräaikaistarkastuksiin ja huoltoihin.

Tarkastuslaitosten ja -liikkeiden dokumentteihin ja muihin valvontatoiminnassa käsiteltäviin dokumentteihin lukeutuvat esimerkiksi sammutus- ja pelastustöitä helpottavat laitteistot (paloilmoitin, sammutuslaitteisto ja savunpoistolaitteisto), räjähdysuojasasiakirja (ATEX), nuohous, ilmanvaihdon puhdistus, maanalaisten öljysäiliöiden tarkastus, sähkölaitteistojen tarkastus ja väestönsuojan tarkastus.

Pelastusviranomaisen valvoo näitä edellä mainittuja dokumentteja osana valvontatoimintaansa erityisesti määräaikaisen valvonnan yhteydessä. Lisäksi muun valvontatoiminnan yhteydessä ja tiedoksi saannin yhteydessä havaittuihin puutteisiin reagoidaan ja suoritetaan tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä. Tarkastuksen jälkeen pöytäkirjassa havaituista merkittävistä puutteista lähetetään valvontakohteen edustajalle selvityspyyntö (asiakirjavalvontalomake) miten pöytäkirjoissa esitetyt puutteet aiotaan korjata ja missä ajassa, tarvittaessa valvontakohteessa suoritetaan ylimääräinen palotarkastus, joka kohdistetaan yleensä ainoastaan pöytäkirjassa esitettyjen puutteiden tarkastukseen.

Pelastuslain 379/2011 12 § mukaan väestönsuojien varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti. Sisäasiainministeriön asetuksessa väestönsuojien teknisistä vaatimuksista ja väestönsuojien laitteiden kunnossapidosta 506/2011 20 § todetaan, että väestönsuoja ja sen laitteistot tulee tarkistaa vähintään kymmenen vuoden välein. Suoritetusta suojan määräaikaistarkastuksesta ja tiiveyskokeesta tulee olla esittää tarkastuspöytäkirjat pelastusviranomaiselle.

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteissa (pelastuslaki 379/2011 14 §). Pohjois-Savon pelastuslaitoksen alueella väestönsuojasta tulee olla laadittuna käyttöönoton suunnitelma, mikäli väestönsuoja on jossain muussa kuin väestönsuojakäytössä rauhanaikana. Käyttöönoton suunnitelman tulee sisältää tavat, keinot ja resurssit, jolla väestönsuoja saadaan väestönsuojakäyttöön pelastuslaissa vaaditussa ajassa.

7.5 Nuohoojien vikailmoitukset

Piirinuohousjärjestelmä on loppunut koko Suomessa pelastuslain nojalla 1.7.2019 alkaen. Nykyisellään nuohousta koskevat määräykset on kirjattu pelastuslakiin 379/2011 (1078/2018) ja tarkemmin lain lukuun 9. *Nuohouspalvelut*.

Lainsäädännön mukaisesti asiakas voi vapaasti valita haluamansa nuohoojan suorittamaan nuohouspalvelun. Kuitenkin pelastuslain 63 § mukaisesti valittavalla nuohoojalla tulee olla nuohoojan ammattitutkinto tai talotekniikan ammattitutkinto, jossa on suoritettu nuohouksen osaamisala.

Tulisijojen ja hormien nuohoustyön teettäminen sekä nuohouksen suorittamiseen liittyvien laitteiden, kuten kattotikkaiden kunnossapito on rakennuksen omistajan, haltijan ja toiminnanharjoittajan velvollisuus. Tilanteessa, jossa kohteessa on useampi omistaja, haltija/toiminnanharjoittaja he voivat halutessaan sopia tarkemmin nuohousta koskevasta vastuunjaosta. Pelastusviranomaisen ei ota kantaa taloyhtiön tmv. osapuolten sisäiseen vastuunjakoon/sopimuksiin.

Nuohouksessa poistetaan savuhormeihin ja tulisijoihin kertynyttä palamisjätettä, jotta se ei aiheuttaisi palonvaaraa. Pelastuslain 60 § määrittelee nuohous työnsisällön. Nuohouksessa nuohooja puhdistaa ja tarkastaa tulisijan ja savuhormin niihin liittyvine osineen. Tarkastuksessa ei tarvitse käyttää erikoistyövälineitä.

Nuohoustyö sisältää:

- 1) valmistelutoimet;
- 2) tulisijan ja savu-, liitin- ja yhdyshormin sekä olennaisten lisälaitteiden nuohouksen;
- 3) tulisijan ja savuhormin kunnan arvioimisen sekä suojaetäisyyksien riittävyyden arvioimisen;
- 4) nuohousluukkujen kunnan ja tiiviiden tarkastamisen;
- 5) savupeltien puhdistamisen ja toiminnan tarkastamisen;
- 6) nuohouksessa kertyneen tuhkan ja muun jätteen poistamisen sekä paloturvallisen sijoituksen;
- 7) tarvittaessa tukkeutuneen savuhormin avaamisen.

Nuohoustyössä nuohoojan tulee noudattaa hyvää nuohoustapaa.

Pelastuslain 61 § mukaisesti nuohoojan tulee antaa työstään nuohoustodistus asiakkaalle.

Nuohoustodistuksesta on käytävä ilmi:

- 1) rakennuksen osoite;
- 2) nuohoustyön suorittaja;
- 3) nuohouksen ajankohta;
- 4) tehdyt toimenpiteet;
- 5) havaitut viat ja puutteet.

Tulipalon vaaraa aiheuttavat viat ja puutteet on yksilöitävä niin, että asiakas voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Pelastusviranomaisen valvoo osana valvontatoimintaansa, että savuhormien ja tulisijojen nuohous on suoritettu säädetyn määrävälein. Nuohousväli on määritelty pelastuslain 13 b §:ssä. Tulisijat ja savuhormit on nuohottava riittävän usein ottaen huomioon niiden käyttöaste ja rakenne sekä käytetty polttoaine. Vakituiseen asumiseen käytetyissä rakennuksissa tulisijat ja savuhormit on kuitenkin nuohottava vähintään vuoden välein, ja vapaa-ajan asumiseen käytetyissä rakennuksissa vähintään kolmen vuoden välein.

Käyttämätöntä tulisijaa ja savuhormia ei tarvitse nuohota. Kolme vuotta käyttämättä ollut tulisija ja savuhormi on nuohottava ennen käyttöönottoa.

Pelastuslain 62 § velvoittaa nuohoojan ilmoittamaan nuohoustyön yhteydessä, jos nuohooja havaitsee tulisijassa tai savuhormissa sellaisia vakavia vikoja tai puutteita, joista tulisijaa käytettäessä voi aiheutua tulipalon vaara. Ilmoitus on tehtävä kirjallisesti pelastuslaitokselle. Jos nuohooja havaitsee sellaisia vakavia puutteita, jotka vaarantavat nuohouksen turvallisen suorittamisen, on hänen ilmoitettava myös niistä kirjallisesti pelastuslaitokselle.

Pelastusviranomaisen käsittelee saapuneet vikailmoitukset ohjeistuksen mukaisesti. Vikailmoituksen sisällön perusteella valitaan soveltuvat valvontatoimenpiteet. Lähtökohtaisesti asiakkaaseen ollaan yhteydessä etänä esimerkiksi puhelimitse tai sähköpostin välityksellä. Yhteydenotossa kehoitetaan hoitamaan havaitut puutteet kuntoon/ antamaan selvitys asiasta. Tarvittaessa yhteydenottoa täydennetään palotarkastuksella ja jälkivalvonnalla, jos tilanne vaatii sitä.

8 MÄÄRÄAIKAINEN VALVONTA JA VALVONTAKOhteET

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn valvontatoiminnan merkittävin suoritemäärä koostuu määräaikaisen valvonnan suoritteista. Määräaikainen valvontatoiminta sisältää määräaikavälein tehtävien palotarkastuksien tekemisen erilaisiin rakennuskohteisiin.

Valvontakohteiden tarkastusväli määritetään käyttäen valvontakohteiden tarkastusvälitaulukkoa (**Liite 1.**). Tarkastusvälitaulukossa tullaan siirtymään kansalliseen malliin uuden palotarkastusohjelman, OE-järjestelmän, käyttöönoton myötä. Lisäksi tarkastusväleissä tullaan huomioimaan menossa oleva valtakunnallinen hanke, jossa tarkastusväliä päivitetään vastaamaan nykyaikaa.

Valvontakohteiden määrittelyä aina pääkäyttötapaan mukaiseen valvontaluokkaan. Jos valvontakohteen pääkäyttötapa on vaikea määrittää, valvontakohteen luokitus tehdään lähtökohtaisesti tiukimman kohteessa olevan luokituksen mukaisesti.

Valvontakohteiden tarkastusväliä voidaan arvioida esimerkiksi seuraavien tekijöiden perusteella:

- kohteen toiminnan laatu ja laajuus
- onko kohteessa toimintaa eri vuorokauden aikoina
- valvontakohteen käyttäjäryhmään
- henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvaan uhkaan

- tuotantoon ja valmistukseen liittyviin tekijöihin (palovaarallisuusluokitus)
- valvontakohteen valvontahistoriaan ja tarkastuksilla tehtyihin havaintoihin
- sammutus- ja pelastustyötä helpottavien laitteiden olomassaloon
- valvontakohteen omatoimiseen varautumiseen
- pelastuslaitoksen toimintavalmiuteen

Lisäksi turvallisuuskulttuuria voidaan arvioida esimerkiksi seuraavilla mittareilla:

- samojen puutteiden toistuvuus
- valvontakohteen sitoutuminen annettujen korjausmääräysten toteuttamiseen
- henkilökunnan koulutus ja harjoitukset
- omaehtoinen varautuminen on yli lakisääteisen tason
- muiden tahojen tekemät turvallisuusauditoinnit

8.1 Määräaikaisen valvontakäynnin aikavälin muuttaminen

Ensimmäinen valvontavälin määrittäminen suoritetaan kohteen käyttöönoton (erityinen palotarkastus) yhteydessä, samalla kun kohde luokitellaan ja siirretään määräaikaiseen palotarkastuskiertoon. Kohteissa, joissa ei suoriteta erityistä palotarkastusta, kohteen valvontaväli määritellään samalla kun kohde nostetaan palotarkastusjärjestelmään.

Määräaikaisessa valvonnassa tarkastusvälin arviointia suoritetaan valvontakäyntien yhteydessä ja valvontakohteessa tapahtuneet muutokset huomioidaan sekä muutetaan valvontaväliä tarvittaessa.

Kohteen tarkastusväliä voidaan pidentää tai lyhentää suositellusta keskimääräisestä tarkastusvälistä tapauskohtaisesti. Mikäli turvallisuuskulttuuri on kohteessa keskimääräistä paremmin, tarkastusväliä voidaan pidentää ja vastaavasti, jos turvallisuuskulttuuri henkilö- ja paloturvallisuuden on keskimääräistä huonommin, tarkastusväliä voidaan lyhentää.

Kohteen vastuutarkastaja tekee esityksen valvontavälien muuttamisesta valvontakäynnillä suorittamansa riskienarvion perusteella. Päätöksen valvontavälin muutoksesta tekee riskienhallintapäällikkö tai hänen valtuuttamansa työntekijä (tarkennetaan pelastuslaitoksen sisäisesti). Kohteen tarkastusväliä ei voida pidentää, mikäli kohteessa on henkilöturvallisuuteen liittyvä vakava puute tai korjausmääräyksiä ei ole noudatettu.

8.2 Yritysten, laitosten ja vastaavien kohteiden valvontakäynnit (A1- A6)

Valvontaluokkien A1-A6 kohteet ovat keskimäärin laajempia kohteita esim. erilaisia yrityksiä ja laitoksia. Näiden tarkastusluokkien kohteiden valvontaa suorittavat lähtökohtaisesti palotarkastajat, alipäällystö- ja päällystöviranhaltijat. Riskienhallintapäällikkö päättää valvonnan suorittamisesta tarkemmin yhteistyössä alueiden palopäälliköiden kanssa.

Valvontakohteiden tarkastusvälit määritellään **liitteen 1.** mukaisen tarkastusvälitaulukon periaattein. Liitteessä mainittuja tarkastusvälejä muutetaan tarvittaessa yleisen onnettomuuskehityksen perusteella tai

muun perustellun syyn perusteella. Taulukko päivitetään tarvittaessa. Muutokset ja päivitykset hyväksyy riskienhallintapäällikkö.

8.3 Asuin- ja vapaa-ajanrakennukset ja niihin verrattavien valvontakohteiden valvontakäynnit (A7-A8)

Valvontaluokkien A7 ja A8 kohteet käsittävät asuin- ja vapaa-ajan rakennukset ja niihin verrattavat valvontakohteet

Pääasialliselta käyttötavaltaan asuinkerrostalot ja muut asunto-osakeyhtiö muotoiset tai niihin verrattavat kohteet luokitellaan A7-luokkaan ja ne tarkastetaan 10 vuoden välein palotarkastuksin. Tarkastus suoritetaan rakennuksen yhteiskäyttöisissä tiloissa ja mahdollisissa pienliike-, kerho- yms. tiloissa, jotka eivät laajuudeltaan ylitä asuinrakennus pääkäyttötapaa. Jos kohteen liiketilat tmv. tilat muodostavat rakennuksen pääkäyttötavan, kohteen valvontaluokitus määritetään sen pääkäyttötavan mukaisesti eikä sitä luokitella A7-luokkaan, vaikka se sisältäisi joitakin asuinhuoneistoja. Valvontaa varten pelastuslaitoksen toiminta-alueen kukin kunta on jaettu 10 palotarkastusalueeseen, jossa valvontakohteet ovat vuosittain jaoteltuina.

Asunto-osakeyhtiöistä ja niihin verrattavista poikkeavat asuin-kohteet (esim. omakotitalot ja paritalot) sekä vapaa-ajan asunnot (valvontaluokka A8) valvontaväli on myös 10 vuotta. Omakotitalojen ja vapaa-ajan asuntojen osalta valvonta toteutetaan paloturvallisuuden itsearviointina, joka kohdennetaan kullekin vuodelle suunnitellulle valvonta-alueelle muiden asuin-kohteiden valvonnan tapaan.

Paloturvallisuuden itsearviointi toteutetaan lähettämällä valvottaville kohteille itsearviointikirje, joka sisältää saatekirjeen, paloturvallisuusoppaan, itsearviointilomakkeen ja palautuskuoren. Itsearvioinnin voi palauttaa myös sähköisesti suoraan verkkosivujen kautta. Palautettujen itsearviointilomakkeiden vastaukset tallennetaan tietokantaan/arkistoidaan paperisena saapuneet lomakkeet. Mikäli itsearviointikohteiden vastausten tarkastuksessa havaitaan jotain sellaista, joka edellyttää kiinteistön valvontakäynnin tarvetta suoritetaan lähtökohtaisesti palotarkastus (valvontakäynti). Kiinteistöihin, joista ei ole palautettu paloturvallisuuden itsearvioinnin lomaketta, suoritetaan myös lähtökohtaisesti palotarkastus. Asuinrakennuksiin tehdään myös kohdennettuja, riskinarviointiin perustuvia valvontakäyntejä.

Paloturvallisuuden itsearvioinnin kohteisiin voidaan suorittaa myös riskiperusteisia tarkastuksia seuraavan kalenterivuoden aikana itsearvioinnista. Kohteiden valinnoissa painotetaan riskiperusteisuutta vastausten perusteella siten, että palovaroittimiin, varateiden tai tulisijan ja savuhormin kuntoon liittyviin kysymyksiin kielteisesti vastanneet pyritään valvomaan. Paloturvallisuuden itsearviointiin liittyen vastaamattomiin kohteisiin suoritettavat valvontakäynnit ovat maksullisia, riskiperusteisesti valitut valvontakohteiden käynnit ovat maksuttomia.

Valvontakäyntejä tehdään myös pelastuslaitokselle tiedoksi saatettujen paloriski-ilmoitusten perusteella. Tällöin käynnit asuinrakennuksissa ovat maksuttomia.

8.4 Vuonna 2026 tarkastettavien valvontakohteiden määrä

Vuodelle 2026 valvontakohteita on merkitty Wisemaster-palotarkastusjärjestelmässä seuraavasti:

Kohdetyyppi	Kaikki kohteet	2026 suunnitellut tarkastuskohteet (Tilanne suunnittelussa 20.11.2025)
A1 Ympäri vuorokautinen käyttö	454	206
A2 Opetusrakennukset	299	123
A3 Kokoon-tumis- ja liiketilat	1 436	305
A4 Teollisuus - ja varastorakennus	1 304	268
A5 Maatalouden tuotanto	1 215	198
A6 Muut rakennukset	564	90
A7 Asuinkohteet (omakotitalot, rivitalot, kerrostalot)	67 827	416 (rt-, kt-taloyhtiöt, okt) + n. 6 000 kohdetta paloturvallisuuden itsearvioinnilla
A8 Vapaa-ajan kohteet	26 508	35 kpl + noin 1 500 kohdetta paloturvallisuuden itsearvioinnilla
Yhteensä	99 607	1 594 kpl (lisäksi mahdollisuuksien mukaan aiempina vuosina tarkastamatta jääneitä kohteita)

Taulukkoon merkityt lukemat ovat palotarkastusjärjestelmästä 20.11.2025 hetkellisesti saadut tiedot, ja kohdemäärä päivittyy rakennustietokannan muutosten ja kohteiden tietojen päivityksen mukaisesti vuoden aikana. Näin ollen kohteiden lukumäärät ovat viitteellisiä suuruusluokkaa kuvaavia, eivätkä ole käytettävissä kiinteinä pysyvinä toiminnan suunnittelun tai arvioinnin lukuarvoina. Vuoden 2026 aikana käytteenotettavan kansallisen onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmän myötä kohteiden määrä voi muuttua entisestään. Yhtenä tavoitteena uuden järjestelmän käyttöönotossa on tasata vuosittain valvottavien kohteiden määrää.

Vuonna 2026 valvontakäyntien painopisteenä on Virve 2 kuuluvuuden varmistaminen tarkastuskohteissa, mikäli Virve 2 käyttöönotto etenee valtakunnassa suunnitellusti. Kuuluvuuden varmistamiseen tullaan panostamaan myös seuraavina vuosina tarkastuskohteiden valvontavälien mukaisesti.

9 KORJAUSMÄÄRÄYKSET, JÄLKIVALVONTA JA HALLINTOPAKKOKEINOT

9.1 Korjausmääräys ja toiminnan keskeyttäminen

Pelastuslain 81 §:n mukaisesti hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on puututtava valvontatehtävää suorittaessaan havaitsemiinsa puutteisiin pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa. Jos puutteita ei voida heti korjata, pelastusviranomaisen on määrättävä ne korjattaviksi ja annettava korjaamiselle määräaika.

Jos hyvinvointialueen pelastusviranomaisen pelastuslain mukaista valvontatehtävää suorittaessaan havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa ja arvioi puutteiden aiheuttavan vakavaa vaaraa henkilöturvallisuudelle, pelastusviranomaisen voi määrätä puutteet korjattaviksi. Jos puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle. Edellä mainitun velvoitteen osalta pelastuslaitos tekee aktiivista yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa.

Jos valvontatehtävässä tai muutoin havaittu puutteellisuus tai virheellinen menettely aiheuttaa välittömän tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran, pelastusviranomaisella on oikeus tarvittaessa heti keskeyttää toiminta ja määrätä onnettomuuden ehkäisemiseksi välttämättömistä toimenpiteistä. Määräystä on heti noudatettava.

Kaikessa valvontatoiminnassa yleisimpänä toimintatapana käytetään korjausmääräystä. Toiminnan keskeytys on lähtökohtaisesti harvinaisempi toimenpide ja tulee kysymykseen akuuteissa henkeä, ympäristöä tai omaisuutta uhkaavissa tilanteissa, joissa nopea puuttuminen riskiin ja uhkaan on perusteltu.

Valvontatoiminnan yhteydessä havaitusta palo- tai henkilöturvallisuuden puutteesta annetut korjausmääräykset kirjataan palotarkastuspöytäkirjaan säädösviitteineen sekä annetaan määräaika toimenpiteiden korjaamiseksi.

9.2 Korjausmääräysten suorittamisen valvonta (jälkivalvonta)

Pelastuslaissa ei määritellä jälkivalvontaa tai sen sisältöä. Pelastuslaitosten valvontatehtävän sisältöön kuuluu kuitenkin oletus annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvonnasta. Pelastuslain 78 §:n mukaan pelastusviranomaisella on yleinen velvoite valvoa pelastuslain lukujen 2 ja 3 säännösten noudattamista. Pelastuslain mukainen valvontatehtävä sisältää näin ollen laajemman merkityksen yksittäisten palotarkastusten eli valvontakäyntien lisäksi. Tämän velvoitteen täyttämiseksi pelastusviranomaisen valvoo jokaista antamaansa korjausmääräystä.

Pelastusviranomaisen arvioi valvontatyössään tapauskohtaisesti tilanteeseen sopivan jälkivalvonnan toteuttamistavan.

Lähtökohtaisesti lievemmissä puutteissa jälkivalvonta voidaan toteuttaa esimerkiksi asiakkaan tekemän ilmoituksen, sähköposti- tai puhelinkeskustelun, kolmannen osapuolen tarkastus-, puhdistus- tai korjauspöytäkirjan toimittamisen tmv. riittävän luotettavalla tavalla.

Jos asia ratkaistaan edellä mainituin tavoin, asiakkaalle toimitetaan kirjallinen kuittaus, että jälkivalvonta on tähän suoritteeseen liittyen valmis. Lähtökohtaisesti tehdään pöytäkirja, jossa jälkivalvonta todetaan valmiiksi.

Vakavammista puutteista annettujen kirjallisen korjausmääräysten noudattaminen taas todennetaan suorittamalla kohteessa jälkipalotarkastus. Jälkipalotarkastuksella tarkastetaan, että puutteet on korjattu annettujen määräysten mukaisesti. Esimerkkejä puutteista palo- ja henkilöturvallisuudessa, joita on valvottava paikan päällä tehtävällä jälkipalotarkastuksella:

- vakavat puutteet poistumisjärjestelyissä
- turvallisuutta ylläpitävän/paloteknisen laitteen toimimattomuus tai vakava puute
- useita merkittäviä puutteita palo- tai henkilöturvallisuudessa
- asiakas ei tee ilmoitusta annettujen korjausmääräysten suorittamisesta tai muutoin saadaan tietää, ettei annettuja korjausmääräyksiä ole suoritettu.

Jälkipalotarkastuksesta laaditaan pöytäkirja samojen periaatteiden mukaisesti kuin määräaikaishallinnon valvontakäynnillä. Pöytäkirjaa koskevat muut käytännöt, kuten kuuleminen ja tallentaminen jne. suoritetaan määräaikaishallinnon periaattein.

Jos ensimmäinen korjausmääräysten valvontaa koskeva jälkivalvonta ei tuota tulosta, jälkivalvonta prosessia voidaan jatkaa edellä mainituin periaattein. Jälkivalvonnan jatkaminen tulee kuitenkin olla perusteltua.

9.3 Hallintopakkeineinot ja pelastusrikkomus

Jos edellisessä luvussa kuvattu jälkivalvonta ei tuota tulosta, korjausmääräyksen mukaiset puutteet ovat edelleen korjaamatta ja jälkivalvontatoimenpiteitä ei ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa, pelastusviranomaisen voi siirtyä hallintopakkeineinon käyttöön korjausmääräysten kuntoon laittamisen tehostamiseksi.

Lainsäädännön mukaan mahdollisia hallintopakkeineinoja ovat kiinteä uhkasakko, juokseva uhkasakko ja teettämishuuto. Pelastusviranomaisen arvioi tapauskohtaisesti tilanteesta käytettävän ja siihen soveltuvan hallintopakkeineinon käyttämisen.

Hallintopakkeineinon lisäksi pelastusviranomaisen voi yhteistyössä Poliisin kanssa määrätä asiakkaalle sakon pelastusrikkomuksesta. Pelastusrikkomus annetaan lähtökohtaisesti akuutista merkittävästä pelastuslainsäädäntöä rikkovasta tapauksesta, joissa muu valvontaprosessi ei ole soveltuva tapa asian saattamiseksi lainsäädännön mukaiselle tasolle.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn toimintoja koskevissa tapauksissa, joissa esitetään hallintopakkeineinon tai pelastusrikkomuksen käyttämistä kaikki tapaukset käsitellään pelastuslaitoksen riskienhallintapäällikön kautta.

10 EPÄSÄÄNNÖLLISESTI SUORITETTAVAT TARKASTUKSET

10.1 Erityiset palotarkastukset ja ennakkokatselmus

Pelastusviranomainen voi suorittaa pelastuslain 81 a § (23.3.2023/436) mukaisesti tarkastuksia rakennushankkeen aikana. Näistä pykälän mukaisista tarkastuksista käytetään usein myös termiä ”erityinen palotarkastus”.

Hyvinvointialueen pelastusviranomainen voi tehdä rakennuskohteeseen tarkastuksen rakennushankkeen aikana, jos rakennusvalvontaviranomainen ja pelastusviranomainen arvioivat tarkastuksen tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi.

Pelastusviranomainen laatii tarkastuksesta kirjallisen lausunnon rakennusvalvontaviranomaiselle, joka voi ryhtyä lausunnon perusteella tarvittaviin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin toimenpiteisiin. Lausunto annetaan tiedoksi rakennushankkeeseen ryhtyvälle ja tarvittaessa muille asianosaisille.

Erityinen palotarkastus voidaan suorittaa sekä uudisrakennushankkeita että korjausrakentamista koskien. Jos erityistä palotarkastusta pyydetään erillisesti rakennusvalvontaviranomaisen toimesta, joka ei liity uudis- tai korjaushankkeisiin pelastusviranomainen arvioi osallistumisen tapauskohtaisesti ja viranomaisyhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa.

Erityisellä palotarkastuksella arvioidaan pelastusviranomaisen valvontaan kuuluvien asioiden toteutumista kohteessa.

Mikäli pelastusviranomainen osallistuu yhdessä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa rakennuksen käyttöönottokatselmukseen ja rakennusvalvontaviranomainen sisällyttää pelastusviranomaisen havainnot omaan pöytäkirjaansa, pelastusviranomainen allekirjoittaa pöytäkirjan osaltaan ja rakennusvalvontaviranomaisen laatimaa pöytäkirjaa voidaan pitää myös erityisen palotarkastuksen pöytäkirjana.

Erityisen palotarkastuksen lisäksi pelastusviranomainen voi tarvittaessa suorittaa rakennushankkeen aikana erityistä palotarkastusta ennakoivan käynnin. Tässä tapauksessa ennakoivasta käynnistä käytetään nimitystä ”ennakkokatselmus”. Ennakkokatselmus tarkoittaa erityistä palotarkastusta ennakoivaa käyntiä, jonka tarkoituksena on toimia asiakasta ohjaavana ja neuvovana käyntinä, jossa listataan myöhemmin erityisellä palotarkastuksella valvottavia asioita. Ennakkokatselmus tehdään tarvittaessa isoissa ja vaativissa rakennushankkeissa, jolloin paloteknisiä asioita on niin laajasti, että niiden kertaluontoinen valvonta pelkästään erityisellä palotarkastuksella olisi vaikeaa. Ennakkokatselmuksen perusteella asiakas kykenee ennakoimaan erityistä palotarkastusta valmistautuen siihen paremmin. Ennakkokatselmuksen avulla erityisestä palotarkastuksesta saadaan sujuvampi ja vähennettyä tehokkaasti korjattavien asioiden määrää. Ennakkokatselmuksesta peritään pelastuslaitoksen taksan mukainen maksu.

Kun kohteeseen on suoritettu erityinen palotarkastus, kohde siirretään määräaikaisen valvonnan piiriin valvontasuunnitelman liitteenä olevan luokituksen mukaisesti.

Ensimmäinen määräaikainen valvontakäynti tehdään sen jälkeen, kun rakennusvalvonta on antanut rakennukselle käyttöönottoluvan. Ensimmäinen määräaikainen valvontakäynti suoritetaan lähtökohtaisesti seuraavana kalenterivuonna erityisen palotarkastuksen suorittamispäivämäärästä katsottuna ja asianosaisena on tällöin kiinteistön omistaja ja/tai kohteen toiminnanharjoittaja.

10.2 Ylimääräiset palotarkastukset

Pelastusviranomaisen suorittaa ylimääräisiä palotarkastuksia tapauskohtaisesti, joko ennalta suunnitellun teeman tai pelastusviranomaiselle tulleen ilmoituksen perusteella.

Ylimääräisiä palotarkastuksia suoritetaan esimerkiksi seuraavissa tapauksissa:

- kohteessa, josta on tehty pelastuslain 379/2011, 42 § 2 momentin mukainen ilmoitus
- tarkastuslaitoksen tekemän ilmoituksen perusteella
- merkittävää palovaaraa aiheuttava rakennus- tai muu työmaa
- ravintolatiloiissa tapahtuvat kausitarkastukset
- kohteesta on tullut tarkastuspyyntö
- nuohoojan vikailmoituksen käsittelyn yhteydessä
- sammutus- ja pelastustyötä helpottavien laitteistojen asiakirjavalvonnan seurauksena
- operatiivinen toiminta aiheuttaa tarpeen tarkastukselle (mm. pelastustiet)

Ylimääräisistä palotarkastuksista tehdään pöytäkirja sekä toimitaan muutoinkin määräaikaisen valvontaprosessin mukaisesti.

11 PALORISKI-ILMOITUKSET

Pelastusviranomaisen on pelastuslain 42 § perusteella velvollinen toimimaan yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi sekä osallistumaan paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pelastuslain 42 § mukaisesti viranomaiset ovat velvollisia ilmoittamaan mahdollisten salassapitosäännösten estämättä hyvinvointialueen pelastusviranomaiselle, jos virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös hyvinvointialuetta, kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä. (8.7.2022/616)

Edellä mainittujen tahojen lisäksi muut osapuolet tai toimijat voivat halutessaan tehdä pelastuslain 42§ mukaisen ilmoituksen pelastusviranomaiselle, mutta lakiperusteista ilmoitusvelvollisuutta heillä ei ole.

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee 42 § mukaista yhteistyötä alueellaan muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Erityisesti yhteistyö toteutuu 42 § mukaisen ”paloriskivalvonnan” kautta, jota pelastusviranomaisen suorittaa osana valvontatoimintaansa. Lisäksi 42 § mainittujen osapuolten kanssa tehdään aktiivista yhteistyötä erilaisten yhteistyöfoorumien, -palaverien ja muun yhteistoiminnan kautta.

Pelastusviranomaisen käsittelee kaikki paloriski-ilmoitukset ohjeistuksen mukaisesti ja priorisoi saapuneet ilmoitukset mahdollisuuksien mukaan. Ilmoitusten perusteella tehtävien valvontatoimenpiteiden kiireellisyys arvioidaan ilmoittajan antamien lisätietojen perusteella.

Lähes poikkeuksetta ilmoituksen perusteella suoritetaan ylimääräinen palotarkastus kohteeseen. Joissakin tapauksissa asia voidaan ratkaista ohjauksella ja neuvonnalla sähköpostitse/puhelimitse tai todeta selvityksen jälkeen ilmoitus aiheettomaksi, jolloin tarkastusta tai muita valvontatoimenpiteitä ei ole tarpeen jatkaa.

Paloriskikohteen valvontakäynti on asiakkaalle maksuton ylimääräinen palotarkastus. Valvontakäynneillä tehdään aktiivista yhteistyötä muiden viranomaisten ja muiden asianosaisten toimijoiden kanssa, käynnillä läsnä olevat toimijat arvioidaan tapauskohtaisesti.

Paloriskitarkastuksen sisältö vastaa määräaikaisen valvonnan tarkastusta, korostaen erityisesti asumisen turvallisuutta koskevia asioita. Pelastusviranomaisen kiinnittää tarkastuksella huomiota erityisesti asunnon palo- ja poistumisturvallisuuteen. Tarkastuksella arvioidaan myös tulisijojen, sähkölaitteiden ja saunatilojen kuntoa sekä palovaroittimien riittävää määrää ja sijoittelua. Lisäksi tarkastuksella arvioidaan asukkaan mahdollisesti alenneen toimintakyvyn vaikutusta tulipalotilanteessa, asunnon palokuormaa ja sitä kautta muodostuvia onnettomuus- ja tapaturmariskejä.

Valvontakäynniltä laaditaan palotarkastuspöytäkirja sekä toimitaan muutoinkin määräaikaisen valvonnan prosessin mukaisesti.

Paloriskiasuntojen tarkastuspöytäkirjat ovat salassa pidettäviä, jos niihin joudutaan kirjaamaan tietoja henkilön elintavoista, toimintakyvystä tai muista henkilökohtaisista oloista. Pöytäkirja toimitetaan viipymättä asianosaisille.

12 ONNETTOMUUSKEHITYKSEN SEURANTA

Pohjois-Savon pelastuslaitos seuraa pelastuslain 43 § mukaisesti alueellaan onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Onnettomuuskehityksen seurannassa tehty havainnot ja saatu informaatio analysoidaan ja ryhdytään toimenpiteisiin, jos laajuus ja asiakokonaisuus sitä edellyttää. Tulosten perusteella voidaan kohdentaa resursseja ja tarvittaessa muuttaa toimintatapoja. Lisäksi onnettomuuskehityksen seurannan perusteella tehdään tarvittaessa esityksiä muille viranomaisille ja tahoille.

Onnettomuuskehityksen seuranta ja analysointia kuvataan pelastuslaitoksen riskianalyyssissä sekä tämän asiakirjan kohdassa 20 Valvontatoiminnan vaikuttavuuden arviointi.

13 PÄIVYSTÄVÄ PALOTARKASTAJA

Pohjois-Savon pelastuslaitos ylläpitää pelastuslain 27 § mukaisen ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän velvoitteiden täyttämiseksi sekä muutoin onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tukemiseksi päivystävän palotarkastajan toimintoa. Päivystävä palotarkastaja toimii viikko kerrallaan päivystysperiaatteella pelastuslaitoksen päätoimisten palotarkastajien toimesta.

Päivystävä palotarkastaja seuraa ja käsittelee yhteydenottoja sähköpostitse sekä puhelimitse erikseen määriteltyjen puhelinaikojen mukaisesti. Päivystävän palotarkastajan toimintoa koordinoi riskienhallintapäällikkö ja toimintoa sekä sen sisältöä päivitetään tarvittaessa riskienhallintapäällikön johdolla.

14 TURVALLISUUSVIESTINTÄ

Pelastuslaitos suorittaa turvallisuusviestintää erillisen turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti. Turvallisuusviestintää suoritetaan sekä valvontakäyntien yhteydessä että erillisillä turvallisuusviestintä käynneillä.

Pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän sisältö sekä turvallisuusviestintään osallistuva henkilöstö on kuvattu tarkemmin valvontasuunnitelman liitteenä olevassa turvallisuusviestintäsuunnitelmassa.

15 KEMIKAALITURVALLISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN VALVONTA

Pelastuslain lisäksi pelastusviranomainen on säädetty yhdeksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) valvontaviranomaiseksi. Kemikaaliturvallisuuslain tavoitteena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja.

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella on laadittu erillinen Kemikaalivalvontasuunnitelma, joka toimii valvontasuunnitelmaa täydentävänä liitteenä. Kemikaalivalvontasuunnitelma sisältää kuvauksen pelastuslaitoksen suorittamasta lakisääteisestä kemikaalivalvonnasta ja siihen käytettävistä resursseista.

16 PALONTUTKINTA

Pelastuslain 41 § mukaisesti pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyä ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus.

Tiedot palontutkinnasta tallennetaan 91 §:ssä tarkoitettuun toimenpiderekisteriin.

Jos on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille. Poliisille on ilmoitettava myös palontutkinnan yhteydessä havaituista palo- ja henkilöturvallisuusrikkomuksista.

Poliisin on toimitettava poliisilain (872/2011) 6 luvun 1 §:n mukainen poliisitutkinta palonsyyn selvittämiseksi sellaisissa tulipaloissa, joista seurauksena on ollut henkilön kuolema, vakava henkilövahinko tai huomattava omaisuusvahinko. (30.12.2013/1171)

Pohjois-Savon pelastuslaitos suorittaa palontutkintaa pelastustoiminnan ja erillisen palontutkintaryhmän toimesta, johon kuuluu jäseniä sekä onnettomuuksien ehkäisyyn että pelastustoiminnan palveluyksiköistä. Palontutkinnassa tehdään aktiivista viranomaisyhteistyötä alueella.

Palontutkinnasta saatavia tietoja ja syötteitä hyödynnetään onnettomuuskehityksen seurannan kautta sekä myös muutoin suoraan onnettomuuksien ehkäisytoiminnoissa.

17 VALVONTAYHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN JA TAHOJEN KANSSA

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee onnettomuuksien ehkäisyyn lakisääteisiin tehtäviin liittyen yhteistyötä muiden viranomaisen kanssa. Viranomaisyhteistyöhön suhtaudutaan erittäin positiivisesti ja sitä pyritään kehittämään jatkuvasti.

Viranomaisyhteistyössä pelastusviranomainen toimii usein asiantuntijaroolissa. Useissa säädöksissä annetaan pelastusviranomaisille oikeus ja velvollisuus antaa lausuntoja valvomansa lainsäädännön (pelastuslaki ja kemikaaliturvallisuuslaki) näkökulmasta. Asiantuntijarooli toteutuu myös esimerkiksi yhteistyöviranomaisten kanssa tehtävillä yhteisillä valvontakäynneillä (peruste valvontakäynnille yhteistyöviranomaisen lainsäädännöstä). Pelastusviranomaisen omasta valvontakäynnistä tehdään aina oma hallintopäätös.

Joidenkin viranomaisten kanssa on tunnistettu rinnakkaisia ja osittain päällekkäisiä valvontavelvoitteita. Pohjois-Savon pelastuslaitos pyrkii erityisesti edellä mainittuun perustuen ja muutoinkin aktiiviseen yhteistyöhön tiedonvaihdoissa viranomaisten välillä.

Viranomaisyhteistyön lisäksi Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee yhteistyötä järjestöjen, yhteisöjen ja muiden tahojen kanssa onnettomuuksien ehkäisytyön lakisääteisiin tehtäviin liittyen. Aktiivista yhteistyötä pyritään edistämään ja ylläpitämään, kuitenkin saatavilla olevien resurssien puitteissa.

17.1 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes valvoo kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 mukaisesti kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia. Lupaa kemikaalien laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin haetaan kirjallisesti Tukesilta, jonka tulee lupahakemusta käsitellessään pyytää lausunto muun muassa pelastusviranomaiselta. Myös lupapäätöksestä tulee tiedottaa pelastuslaitosta.

Pelastusviranomainen antaa lausuntoja muihinkin Tukesin esittämiin lausuntopyyntöihin. Ennen turvallisuusselvityskohteen lupapäätöksen johtopäätösten ilmoittamista Tukesin on varattava pelastusviranomaiselle mahdollisuus esittää mielipiteensä turvallisuusselvityksestä. Tukesin on myös toimitettava turvallisuusselvitystä koskevat johtopäätökset tiedoksi pelastusviranomaiselle samoin kuin tehtävistä käyttöönottotarkastuksista ja tarkastusohjelman mukaisista tarkastuksista. Tarkastuksista ilmoittamisvelvoite koskee myös hyväksytyjä tarkastuslaitoksia.

Pelastusviranomainen osallistuu mahdollisuuksien mukaan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston suorittamiin laajamittaiseen vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia koskeviin tarkastuksiin, saatuaan kutsun em. tarkastustilaisuuteen.

Räjähteiden valmistusta ja varastointia valvoo Tukes (819/2015). Tukesin on räjähteiden valmistuksen tai varastoinnin lupahakemuksen käsittelyn tueksi pyydettävä pelastuslaitokselta lausunto. Lisäksi lupapäätöksestä tulee toimittaa tieto pelastuslaitokselle. Tukesin on ilmoitettava käyttöönottotarkastuksesta pelastusviranomaiselle ja lisäksi toimitettava tarkastuskertomus pelastusviranomaisen käyttöön.

Pelastuslain 379/2011, 81 § mukaan pelastusviranomaisen suorittaessa pelastuslain mukaista valvontatehtävää havaitsee puutteita muussa laissa säädettyjen velvoitteiden toteuttamisessa ja arvio puutteiden aiheuttavan vakavaa varaa henkilöturvallisuudelle ja puutteita ei voida heti korjata, asiasta tulee ilmoittaa asianomaiselle valvontaviranomaiselle.

Laki pelastustoimen laitteista 10/2007 17 § velvoittaa pelastusviranomaisen ilmoittamaan palotarkastuksessa tai muussa toiminnassaan havaitsemistaan pelastustoimen laitteita taikka asennusliikkeiden tai tarkastuslaitosten toimintaa koskevista vakavista puutteista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Valtioneuvoston asetuksen kaivosturvallisuudesta 1571/2011 17 § ja 18 § mukaan kaivosviranomaisen on ilmoitettava kaivoksen tarkastuksesta sekä toimitettava tarkastuskertomus asianomaiselle pelastusviranomaiselle. 1.1.2011 alkaen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimii kaivosviranomaisena.

Tukes valvoo osaltaan yleisötilaisuuksia ja kuluttajaturvallisuutta. Yhteistyö pelastuslaitosten ja Tukesin välillä perustuu yhteisiin käytäntöihin ja sopimuksiin.

17.2 Rakentamisen ja suunnittelun ohjaus (kaavoitusasiat)

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee rakentamisen ja suunnittelun ohjauksen yhteistyötä kuntien kaavoitusta koskevissa asioissa. Pelastusviranomainen toimii asiantuntijana kaavoja koskevissa asioissa ja kommentoi/tarkastelee esimerkiksi seuraavia asioita: alueen saavutettavuus, sammutusveden saanti, pelastustoiminnan tilantarve, onnettomuusriskityypit, tapahtuneet onnettomuudet, riskialueet ja pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen huomioimisen vaikutukset.

Pelastusviranomainen antaa kaavoituksesta vastaavan viranomaisen pyynnöstä lausuntoja kaavoitukseen.

17.3 Rakentamisen ja suunnittelun ohjaus (kuntien rakennusvalvontaviranomaiset)

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee osana onnettomuuksien ehkäisyn palvelujaan rakentamisen ja suunnittelun ohjausta. Rakentamisen ja suunnittelun ohjauksen palveluilla edesautetaan rakennetun ympäristön turvallisuutta sekä turvataan pelastuslaitoksen operatiivisen henkilöstön (pelastus ja ensihoito) toimintamahdollisuuksia kohteissa.

Rakentamisen ja suunnittelun ohjauksessa keskitytään pelastuslain sekä Ympäristöministeriön asetuksen 848/2017 ja 927/2020 mukaisiin palo- ja pelastusturvallisuutta koskeviin asioihin, esimerkiksi:

- poistumistiet ja varatiet
- pelastustiet
- pelastustoimen laitteet
- savunpoistojärjestelmä
- pelastushenkilöstön toimintaedellytykset, kuten sammutusvesi ja sammutusreitit
- ensihoitohenkilöstön toimintaedellytykset
- kemikaaliturvallisuus (pelastusviranomaiselle kuuluvat asiat)
- viranomaisverkko
- väestönsuojat

Pelastusviranomainen tekee yhteistyötä alueen rakennusvalvontaviranomaisten kanssa ja toimii lausunnon antajana rakennusvalvontaviranomaisen pyynnöstä. Rakennusluvan myöntää aina toimivaltainen viranomainen eli kyseisen kunnan rakennusvalvontaviranomainen, sisältäen myös palo- ja pelastusturvallisuuden asiat.

Pelastusviranomainen ei neuvottele poikkeamisesta asetuksen 848/2017 ja 927/2020 määräyksistä, rakennuspaikkakohtaista erillisvarmentamisista tai niihin liittyvistä lausunnoista. Näissä asioissa asiakkaan tulee olla yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen eri rakennusvalvontaviranomaiseen. Tarvittaessa pelastusviranomainen lausuu näistä asioista rakennusvalvontaviranomaiselle heidän pyynnöstään.

Rakennuslupakäsittelyssä yhteisesti rakennusvalvontaviranomaisen kanssa käsiteltäviä kohteita ovat esimerkiksi:

- hoiva- / hoitolaitokset
- rakennukset, joissa on tuettua asumista

- senioritalot
- poistumisturvallisuusselvityskohteet ja muut aluehallintoviranomaiselle ilmoitus- tai lupavelvolliset kohteet
- kokoontumis- ja liiketilat (sisältää mm. koulut ja päiväkodit)
- majoitus- ja ravitsemustoiminta ja leirintäalueet (myös tilapäiset)
- kulttuuriomaisuutena suojellut kohteet
- vaativat ja kooltaan suuret tuotanto- ja varastotilat
- palo- ja räjähdysvaaralliset tilat (ilmoitusvelvolliset)
- maatilat, joille alueellinen ympäristökeskus on antanut luvan

Rakennusvalvontojen kanssa tehdään yhteistyötä rakennushankkeen aikaisten tarkastusten/erityisten palotarkastusten kanssa valvontasuunnitelman aihetta kuvaavan luvun mukaisesti.

Rakentamisen ja suunnittelun ohjauksen lisäksi pelastusviranomainen tekee yhteistyötä rakennusvalvontojen kanssa määräaikaissa valvonnassa. Pelastusviranomainen tekee määräaikaissa valvonnassa havaitsemistaan asioista pelastuslain 81 § mukaisia ilmoituksia rakennusvalvonnoille ja tekee muutoinkin yhteistyötä rakennusten käytönaikaissa valvonnassa.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015 36 § velvoittaa pelastusviranomaisen toimittamaan tekemänsä päätökset ja tarkastuspöytäkirjat vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle. Sama velvoite koskee myös päätöksiä kemikaalien tilapäisestä vähäisestä toiminnasta.

17.4 Rakentamisen ja suunnittelun ohjaus (ulkoiset asiakkaat)

Pelastusviranomainen tekee rakentamisen ja suunnittelun ohjauksen yhteistyötä alueen rakennusvalvontaviranomaisten lisäksi ulkoisten asiakkaiden kanssa. Rakentamisen ja suunnittelun ohjauksen palveluilla edesautetaan rakennetun ympäristön turvallisuutta sekä turvataan pelastuslaitoksen operatiivisen henkilöstön (pelastus ja ensivaste) toimintamahdollisuuksia kohteissa.

Pelastusviranomainen tarkastaa ja lausuu paloteknisten laitteistojen (paloilmoittimen elinkaarikirjat sekä automaattisen sammutuslaitteiston toteutusprotokollat) asiakirjoista osana rakentamisen ja suunnittelun ohjausta.

Erietyiset palotarkastusta koskevan valvontasuunnitelman mukaisesti pelastusviranomainen voi pyydettäessä suorittaa myös ennakkokatselmuksen rakennuksen käyttöönottoon liittyen.

Pelastusviranomaisen tarjoama rakentamisen ja suunnittelun ohjaus on neuvovaa ja ohjaavaa asiantuntija työtä. Pelastusviranomainen ei suorita paloteknistä suunnittelua taikka muuta rakentamista koskevaa suunnittelutyötä. Suunnittelua tekeville tahoille, kuten pääsuunnittelijoille, arkkitehdeille sekä paloteknisille suunnittelijoille tarjotaan neuvovaa ja ohjaavaa asiantuntija-apua tarpeen mukaan. Hankkeisiin liittyvän neuvonnan ja ohjauksen määrä tarkastellaan tapauskohtaisesti.

Tarvittaessa rakennushankkeen laajuuden ja vaativuuden mukaan hankkeeseen ryhtyvän tulee käyttää ulkopuolista paloturvallisuuden asiantuntijaa. Vähintään kaikkiin paloteknisesti vaativan luokan hankkeisiin tulisi pelastusviranomaisen näkökulmasta käyttää pätevää paloteknistä suunnittelijaa. Jos hankkeelle on määritelty palotekninen suunnittelija, hän toimii paloteknisissä asioissa hankkeen yhteyshenkilönä pelastusviranomaisen suuntaan.

17.5 Poliisi

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin liittyen yhteistyötä Itä-Suomen Poliisin kanssa.

Poliisi toimii lain mukaan lupaviranomaisena ammattimaisia ilotulitusnäytöksiä koskevissa lupa-asioissa. Poliisin pyytää lausuntoa ammattimaisten ilotulitusten järjestämisestä pelastusviranomaiselta. Lisäksi poliisin toimittaa päätöksestään kopion pelastusviranomaiselle. (819/2015, 61 §). Pelastusviranomainen antaa lausuntoja edellä mainittuun ilotulitusnäytöksen lupaprosessiin liittyen.

Ampuma-aseasetuksen (145/1998) 10 §:ssä säädetään asealan elinkeinoluvan hakemisesta. Hakemukseen on liitettävä sen kunnan palo- ja pelastusviranomaisen sekä poliisilaitoksen lausunto, jonka alueella asealan elinkeinoa aiotaan harjoittaa. Pelastusviranomainen antaa lausuntoja edellä mainittuun ilotulitusnäytöksen lupaprosessiin liittyen.

Pelastuslaitos tekee yleisötapahelmiin ja tapahtumaturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä poliisin kanssa. Pelastusviranomainen tekee isompiin yleisötapahelmiin liittyen suunnittelua yhteistyössä poliisin ja tapahtumajärjestäjän kanssa. Yleisötapahelmien pelastussuunnitelmista ja niiden käsittelystä tiedotetaan poliisia, kun kyseessä on merkittävä yleisötapahelma tai erityispiirteitä. Suurempiin tapahtumiin liittyen tehdään myös yhteistarkastuksia.

Pelastuslaitos osallistuu sovittaessa yhteisiin teemallisiin tarkastuksiin poliisin ja muiden viranomaisten kanssa. Pelastusviranomainen antaa pyydettäessä myös muita lausuntoja poliisille. Lisäksi poliisin kanssa tehdään viranomaisyhteistyötä valvontatoiminnan tietyissä erikseen määritellyissä tilanteissa.

17.6 Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimi sekä ympäristöterveydenhuolto

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen sekä ympäristöterveydenhuollon viranomaiset ovat velvollisia tekemään pelastuslain 42 § mukaisia ilmeisen palovaaran tai muun onnettomuusriskin ilmoituksia pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomainen käsittelee saapuneet ilmoitukset ja tekee aktiivista yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen sekä ympäristöterveydenhuollon viranomaisten kanssa. Näissä tapauksissa on usein monen viranomaisen valvontavastuulle kuuluvia asioita ja moniviranomaisyhteistyöllä merkittävä tarve.

Vanhuspalvelulain (980/2012) mukaan, mikäli alueen pelastustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeesta olevasta iäkkästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, hänen on

salassapitosäännöksen estämättä viipymättä ilmoitettava asiasta hyvinvointialueen sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle. Pelastusviranomainen tekee näitä ilmoituksia lain vaatimalla tavoin, kun kohtaa valvontatoiminnassaan tällaisen tilanteen.

Lastensuojelulain (417/2007) mukaan muun muassa palo- ja pelastustoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan hyvinvointialueelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Pelastusviranomainen tekee näitä ilmoituksia lain vaatimalla tavoin, kun kohtaa valvontatoiminnassaan tällaisen tilanteen.

Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 35 §:n mukaan, jos pelastuslaitoksen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka sosiaalihuollon tarve on ilmeinen, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä hyvinvointialueen sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin. Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, pelastuslaitoksen palveluksessa olevan on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä. Pelastusviranomainen tekee näitä ilmoituksia lain vaatimalla tavoin, kun kohtaa valvontatoiminnassaan tällaisen tilanteen.

Yhteistyötarpeet voi tulla esille esimerkiksi valvontatyön yhteydessä havaittujen eläinten hoitamiseen liittyvien epäkohtien myötä. Tällöin pelastusviranomaisen velvollisuus on tehdä eläinsuojeluilmoitus kunnan eläinlääkärille. (Eläinsuojelulaki 247/1996.) Pelastusviranomainen tekee näitä ilmoituksia lain vaatimalla tavoin, kun kohtaa valvontatoiminnassaan tällaisen tilanteen.

Majoitushuoneistoja koskevat ilmoitukset ja niihin liittyvät valvontakäynnit on ilmoitettava pelastusviranomaiselle (Terveydensuojelulaki 763/1994 15 §). Pelastusviranomainen tekee yhteistyötä edellä mainittujen ilmoitusten suhteen. Ympäristöterveysvalvonnan kanssa tehdään lisäksi yhteistyötä esimerkiksi yleisötapauksissa ja kemikaaliturvallisuudessa.

17.8 Yleiset palvelut/Alueen ensihoitopalvelut

Pelastuslaitos tekee onnettomuuksien ehkäisyn yhteistyötä alueen ensihoitopalveluiden kanssa. Yhteistyö koskee erityisesti yleisötapauksien turvallisuutta ja pelastussuunnitelmien käsittelyä, josta tiedotetaan alueen ensihoidon johtoa. Yleisötapaukseen liittyen osallistutaan myös yhteiseen suunnittelutyöhön. Lisäksi suuria yleisötapauksia koskien tehdään yhteistarkastuksia.

Esihoidon kanssa tehdään muutenkin yhteistyötä valvontatoimintaa koskien esimerkiksi paloriskivalvonnan osa-alueella molempiin suuntiin toimijoiden välillä.

17.9 Itä-Suomen aluehallintovirasto (ISAVI) (Vuoden 2026 alusta Lupa- ja valvontavirasto)

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee yhteistyötä toimintaansa valvovan viranomaisen eli Itä-Suomen aluehallintoviraston (ISAVI) kanssa. Erityisesti yhteistyö koskee AVI:n lakisäateistä valvontatoimintaa, jossa

huomioidaan osaltaan pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn ja edelleen valvontatoiminnan kokonaisuus. Valvontavastuusta vastaa ISAVI:n pelastustoimen ja varautumisen vastuualueen henkilöstö.

ISAVI:n pelastustoimen ja varautumisen kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi pelastusviranomainen antaa tarvittaessa lausuntoja seuraavien toimialojen asioissa:

- yksityisten terveystalvelujen luvat
- oikeusturva ja luvat
- ympäristöluvut
- alkoholin anniskeluluvat

Pelastuslaitos osallistuu lisäksi pyydetessä tarkastuksille aluehallintoviranomaisen kanssa.

Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun STM:n (1053/2011) asetuksen mukaan lupahakemukseen ja toiminnan aloittamista koskevaan ilmoitukseen on liitettävä pelastusviranomaisen lausunto. Pelastuslaitos antaa lausunnon AVI:n pyynnöstä. Lähtökohtaisesti lausunto annetaan ylimääräisen palotarkastuksen suorittamisen ja pöytäkirjan kautta.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 36 § velvoittaa pelastusviranomaisen toimittamaan tekemänsä päätökset ja tarkastuspöytäkirjat vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi aluehallintovirastolle (työsuojelu). Sama velvoite koskee myös päätöksiä kemikaalien tilapäisestä vähäisestä toiminnasta.

17.10 Pohjois-Savon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) (Vuoden 2026 alusta Lupa- ja valvontavirasto ja Elinvoimakeskus)

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee yhteistyötä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa. Yhteistyötä tehdään valvontatoimintaa koskien ja erityisesti ympäristönsuojelun näkökulmasta molempiin suuntiin huomioiden myös pelastuslain 81 § mukaiset ilmoitukset.

Pelastusviranomainen antaa lisäksi pyydetessä lausuntoja Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen valvontaan liittyvistä asioista.

Patoturvallisuuslain 494/2009, 14 § mukaisesti patoviranomaisen on varattava pelastusviranomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi ennen padon luokittelupäätöksen tekemistä ja asiakirjojen hyväksymistä. Päätös ja myös päivitetty vahingonvaaraselvitys on annettava tiedoksi pelastusviranomaiselle.

17.11 Kuntien ympäristöviranomaiset

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee yhteistyötä alueensa kuntien ympäristöviranomaisten kanssa. Yhteistyötä tehdään valvontatoimintaa koskien molempien viranomaisten välillä huomioiden myös pelastuslain 81 § mukaiset ilmoitukset.

Pelastusviranomaisen valvoo tärkeillä pohjavesialueilla olevien maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusvelvoitetta ja ilmoittaa tietoonsa tulleet poistetut öljysäiliöt ympäristöviranomaiselle (KTM:n päätös 344/1983). Öljysäiliöitä tarkastavien yritysten toimittamille pöytäkirjoille suoritetaan asiakirjavalvontaa. Asiassa tehdään yhteistyötä kunnan ympäristöviranomaisen kanssa.

Pelastusviranomaisen antaa pyydettyä lausuntoja kunnallisen ympäristöviranomaisen ympäristölupiin.

Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 36 § velvoittaa pelastusviranomaisen toimittamaan tekemänsä päätökset ja tarkastuspöytäkirjat vähäisestä kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tiedoksi ympäristönsuojeluviranomaiselle. Sama velvoite koskee myös päätöksiä kemikaalien tilapäisestä vähäisestä toiminnasta.

Valtioneuvoston asetuksen kaivannaisjätteistä 190/2013, 5 § mukaan ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä kohteen sisäisestä pelastussuunnitelmasta pelastusviranomaisen lausunto. Velvoite koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen sisäistä pelastussuunnitelmaa. Valvontaviranomaisen on lisäksi toimitettava sisäiseen pelastussuunnitelmaan tehdyt tarkistukset pelastusviranomaiselle. Lisäksi lupaviranomaisen on toimitettava lupapäätös ja hakemukseen liittyvät pelastussuunnitelmaa koskevat muut asiakirjat pelastusviranomaiselle huomioon otettavaksi niiden toimialalla tehtäviä suunnitelmia varten (esim. ulkoinen pelastussuunnitelma).

Pelastusviranomaisen pyrkii yhteistyössä alueen ympäristöviranomaisten kanssa järjestämään yhteistyötapaamisen puolivuositain vuorottelevan järjestämisvastuun periaatteella.

17.12 Hätäkeskuslaitos

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee yhteistyötä hätäkeskuslaitoksen ja Kuopion hätäkeskuksen kanssa.

Pelastusviranomaisen hyväksyy paloilmoittimen elinkaarikirjoja ja lähettää sen asiakkaalle allekirjoitettuna. Elinkaarikirjaan kirjataan pelastuslaitoksen vaatimukset paloilmoittimelle. Paloilmoittimen elinkaarikirja toimitetaan asiakkaan lisäksi paikalliselle rakennusvalvontaviranomaiselle sekä Hätäkeskuslaitokselle. Pelastusviranomaisen lähettää hyväksynnän paloilmoittimen käyttöönotolle Hätäkeskuslaitokselle sekä tiedoksi asiakkaalle. Hyväksynnässä määritellään pelastuslaitoksen hälytysvaste ko. kohteeseen.

Hätäkeskuksen kanssa tehdään myös muuta valvonta- ja onnettomuuksien ehkäisytoimintaan liittyvää yhteistyötä, kuten tiedotetaan hätäkeskusta isojen yleisötapauksien ja niiden pelastussuunnitelmien osalta.

17.13 Tarkastuslaitokset

Pelastusviranomaisen osallistuu mahdollisuuksien mukaan tarkastuslaitosten suorittamiin automaattisen paloilmoittimen ja sammutuslaitteiston käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksiin, saapuneen ilmoituksen perusteella.

Pelastuslaitos suorittaa saapuneille automaattisen paloilmoitin ja sammutuslaitteiston käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuksien pöytäkirjoille asiakirjavalvontaa ja tarvittaessa suorittaa ko. valvontakohteissa ylimääräisen palotarkastuksen, jos asiakirjan sisältö sitä edellyttää.

Laki pelastustoimen laitteista 10/2007, 13 § velvoittaa tarkastuslaitosta ilmoittamaan alueen pelastusviranomaiselle tarkastustoiminnassaan havaitsemista vakavista puutteista, jotka koskevat palonilmaisulaitteistoa tai automaattista sammutuslaitteistoa.

Öljysäiliöiden tarkastuksia tekevät Tukesin valtuuttamat toiminnanharjoittajat toimittavat tarkastusten pöytäkirjat pelastusviranomaiselle. Pöytäkirjojen perusteella pelastuslaitoksessa kohdistetaan valvontaa, mikäli öljysäiliön kunto on tarkastuksella havaittu huonolaatuiseksi (C-luokka).

17.14 Muut yhteistyötahot

Pohjois-Savon pelastuslaitos tekee edellä mainittujen tahojen lisäksi onnettomuuksien ehkäisyn ja valvontatoiminnan osalta monipuolista yhteistyötä myös muiden tahojen kanssa. Viranomaisyhteistyötä ja muuta yhteistyötä kehitetään jatkuvasti ja uusia yhteistyötahoja tarkastellaan.

Pelastuslaitos osallistuu sovittaessa moniin erilaisiin yhteisiin tarkastuksiin esimerkiksi Valviran, Liikenteen turvallisuusvirasto Traficomin, Huoltovarmuuskeskuksen, Onnettomuustutkintakeskuksen, Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, Tullin, Säteilyturvakeskuksen ja mahdollisten muiden tahojen kanssa.

Lisäksi yhteistyötä tehdään muiden pelastuslaitosten kanssa mm. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kautta. Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston Turvallisuuspalvelut-palvelualueen vuosittainen toimintasuunnitelma ja eri asiantuntijaverkostojen omat toimintasuunnitelmat ja niistä pohjautuvat toimenpiteet vaikuttavat myös Pohjois-Savon pelastuslaitoksen toiminnan kehittämiseen.

Lisäksi onnettomuuksien ehkäisyn ja valvontatoiminnan yhteistyötä tehdään laajasti erilaisten alueella toimivien järjestöjen ja yhteisöjen kanssa.

18 VALVONTAA SUORITTAVAT VIRANHALTIJAT /RESURSSIT

Pohjois-Savon pelastuslaitoksella onnettomuuksien ehkäisyn toimintoja suorittavat kaikki pelastuslaitoksen pelastusjohtajan nimeämät viranhaltijat sekä työsuhteiset työntekijät työnkuvansa mukaisesti. Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn järjestämisestä ja toteutustavasta vastaa pelastuslaitoksen riskienhallintapäällikkö.

Lähtökohtaisesti koko pelastuslaitoksen virkahenkilöstö osallistuu erityisesti määräaikaisen valvontatoiminnan sekä turvallisuusviestinnän suoritteisiin. Määräaikaisen valvontatoiminnan suoritteiden tarkempi työnjako tehdään riskienhallintapäällikön johdolla tiiviissä yhteistyössä pelastustoiminnan

palveluysikön ja erityisesti alueiden palopäälliköiden kanssa. Lähtökohta on, että vaativan määräaikaisen valvonnan toimenpiteitä suorittavat päätoimiset palotarkastajat ja päällystöviranhaltijat, kun taas esimerkiksi pientalojen paloturvallisuuden itsearvioinnin ja sen perusteella tehtävät tarkastukset tehdään pelastajien toimesta.

Vuonna 2026 pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisytyöhön tulisi kohdistua yhteensä noin 52 henkilötyövuotta alla olevan taulukon mukaisesti:

	Henkilötyövuodet
Päätoiminen onnettomuuksien ehkäisyn henkilöstö	7
Muu palopäällystö	7 (n. 30–50 % n. 18 hlön työajasta)
Alipäällystö ja vanhemmat pelastajat (asemavast.)	8 (n. 20–40 % n. 28 hlön työajasta)
Pelastajat ja vanhemmat pelastajat	30 (n. 15 % n. 200 hlön työajasta työajasta)
Yhteensä käytettävissä olevat henkilötyövuodet	52

Päätoimisia palotarkastajia tulee olla Pohjois-Savossa minimissään kuusi henkilöä heidän tehtävänsä ja prosessivastuidensa jakautuen pelastustoimen kumppanuusverkoston turvallisuuspalvelujen asiantuntijaverkostojen tehtäväsisältöjen (valvonta, kemikaalivalvonta, paloriskiasuminen, rakenteellinen paloturvallisuus, tapahtumaturvallisuus, turvallisuusviestintä) mukaisesti.

Suunnitelmallinen onnettomuuksien ehkäisytyö on riippuvainen pelastusasemien vahvuuksien toteutumisesta. Mikäli pelastajien vuorovahvuudet ovat suunniteltua pienempiä, ja joudutaan tekemään valmiussiirtoja asemalta toiselle, on onnettomuuksien ehkäisytehtävien tekeminen entistä haastavampaa. Myöskään kaikilla sijaisilla ei ole tarvittavia mahdollisuuksia tehdä kaikkia onnettomuuksien ehkäisyn virkatehtäviä. Henkilötyövuosien tulisi jakautua karkeasti arvioituna seuraavan taulukon mukaisesti onnettomuuksien ehkäisyn eri tehtäväkokonaisuuksiin:

	2026 Arvio henkilötyövuosien tarpeesta (työtä päätoimisesti tehtynä)
Määräaikaiset palotarkastukset	18
Ennakoimaton valvonta	4
Paloturvallisuuden itsearviointi ja sen perusteella tehtävät tarkastukset	6
Asiakirjavalvonta, Erhe-laskutus	5
Viranomaisyhteistyö (mm. rakennusvalvonta)	2
Kemikaalivalvonta	1
Ohjaus ja neuvonta	5
Valvonnan omavalvonta ja kehittäminen	2
Valvontaan liittyvä koulutus	1
Turvallisuusviestintä	8
Yhteensä henkilötyövuosien tarve	52

19 TOIMINTA POIKKEUSOLOISSA

Pelastuslaitoksen palvelutaso on ylläpidettävä myös poikkeusoloissa (Sisäministeriön muistio SMDNo-2020–831). Onnettomuuksien ennaltaehkäisytyön järjestäminen normaaliaikojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on kuvattu tarkemmin Pohjois-Savon pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa. Valmiussuunnitelma on osittain turvallisuusluokiteltu, joten kaikilta osiltaan se ei ole julkinen asiakirja.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, esim. epidemian aikana, osa suunnitelluista valvontakäynneistä voidaan korvata asiakirjavalvonnalla tai muilla toimenpiteillä niin, että valvonnan tarkoitus kuitenkin toteutuu. Koska valvontaa on tehtävä riskiperusteisesti, tulee palotarkastus kuitenkin suorittaa sellaisissa kohteissa, joissa tulipalon vaara on suuri, ja joissa riittävää valvontaa ei ole mahdollista toteuttaa muilla keinoilla.

PERUSVALMIUS	TEHOSTETTU VALMIUS	TÄYSVALMIUS
- Valvontatoimintaa toteutetaan normaalisti - Huomioidaan paikalliset/alueelliset rajoitukset, ohjeet, suositukset	- Valvontatoimintaa suoritetaan kohtuullisen normaalisti - Huomioidaan paikalliset/alueelliset rajoitukset, ohjeet, suositukset - Huomioidaan oman palvelutuotannon turvaaminen	- Valvonnan kohdentamista ja toteutustapaa voidaan tarvittaessa rajata esim. kohdekierros suoritetaan suppeammin, paikalle vain välttämättömät asianosaiset, hyödynnetään muita valvontatoimenpiteitä jne. - Huomioidaan oman palvelutuotannon turvaaminen

20 VALVONNAN TOTEUTUMISEN JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Valvonnan toteutumista arvioidaan palotarkastusohjelmasta saatavien tilastojen perusteella säännöllisesti riskienhallintapäällikön toimesta. Riskienhallintapäällikön lisäksi esihenkilöt suorittavat seurantaan omien vastualueidensa mukaisesti. Lisäksi pelastuslaitos arvioi valvonnan toteutumista osana omavalvontansa kokonaisuutta.

Pelastusviranomaisen raportoi lisäksi valvonnan toteutumisesta hyvinvointialueen sisällä hyvinvointialueen sisäisten määrittelyjen mukaisesti.

Lisäksi valvontatoiminnan kokonaisuutta voidaan arvioida erilaisten mittareiden avulla, joissa hyödynnetään pelastustoimen kansallista tilastointijärjestelmää PRONTO:a. Alla olevassa taulukossa on mainittu esimerkkejä valvonnan arvioinnissa käytettävistä mittareista. Vaikuttavuuden arviointia pyritään kehittämään omatoimisesti ja huomioiden valtakunnallinen kehitystyö.

Mittari	Lisätiedot
Henkilövahingot tulipaloissa	Palokuolemat ja vakavat loukkaantumiset
Osuus asuinrakennuspaloista, joissa ei ole ollut palovaroitinta [%]	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa erillisissä pien-, rivi- ja ketju- sekä asuinkerrostaloissa
Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä valvontasuunnitelman mukaisissa ryhmissä suhteutettuna asukaslukuun [1/as*a]	A1-A8
Osuus kaikista rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa
Osuus asuinrakennuspaloista ja asuinrakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa
Tarkastusprosentti	Määräaikaisen valvonnan toteuma. Tavoite 100 %
Palotarkastajan oma arviointi tekemistään palotarkastuksista	Kerätään vuosittain
Onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyt resurssit suhteessa asukaslukuun [hvt/as]	Vertailukohtana muut alueet tai valtakunnallinen keskiarvo

20.1 Määräaikainen valvonta

Valvontasuunnitelmassa arvioidaan määräaikaisen valvontatoiminnan toteutumista kahden vuoden ajalta, vuosilta 2024 ja 2025. Tämä siksi, että vuoden 2025 valvontasuunnitelma laaditaan loppuvuodesta 2025, jolloin kaikkia vuoden 2025 valvontatoiminnan tilastoja ei ole vielä saatavilla. Lopulliset määrät raportoidaan aluehallintovirastolle PRONTOn kautta vuoden 2026 alussa. Huomionarvoista on, että vuodesta 2020 eteenpäin Pohjois-Savossa on tehty keskimäärin 1 500 yleistä palotarkastusta, mutta vuosittain tarkastuskierrossa olevien kohteiden määrä saattaa vaihdella jopa 600:lla. Tämä on tarkoitus korjata vuoden 2026 aikana.

Kohdetyyppi	Kaikki kohteet (2024)	Vuonna 2024 tarkastettavat kohteet	Vuonna 2024 tarkastetut	Vuonna 2025 tarkastettavat kohteet	Vuonna 2025 tarkastetut kohteet (tilanne 20.11.2025)
A1 Ympäri vuorokautinen käyttö	461	195	181	173	118
A2 Opetusrakennukset	305	128	119	98	84

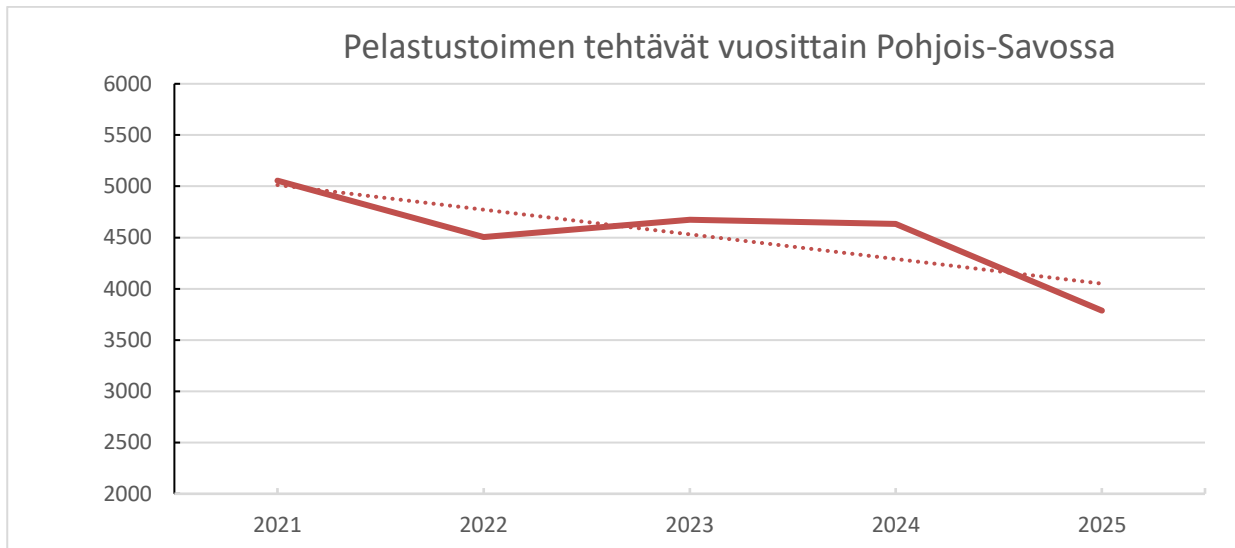
A3 Kokoontumis- ja liiketilat	1 467	363	315	337	222
A4 Teollisuus - ja varastorakennus	1 321	292	242	258	187
A5 Maatalouden tuotanto	1 246	180	127	217	140
A6 Muut rakennukset	580	90	72	92	66
A7 Asuinkohteet (omakotitalot, rivitalot, kerrostalot)	67 990	553	451	666	479
A8 Vapaa-ajan kohteet	26 556	13	10	7	2
Yhteensä	99 926	1 814	1 518 (84 %)	1 848	1 296 (70 %)

Riskienhallintapäällikkö seuraa valvontatyön etenemistä säännöllisesti pitkin vuotta ja ohjaa valvontaa niin, etteivät valvonnat ajoittuisi loppuvuodelle. Talouden raami, henkilövaihdokset, poissaolot ja rekrytointikiellot vaikuttavat negatiivisesti valvontatyön toteuttamiseen. Tällaisissa tapauksissa riskienhallintapäällikkö tekee korjaavia toimenpiteitä mm. siirtämällä kohteiden valvontoja henkilöille, joiden työtilanne sallii ylimääräiset valvonnat.

Määräaikaisten palotarkastusten vaikuttavuuden arviointia varten valvontatyötä tekeviltä henkilöiltä kysyttiin mielipiteitä valvontakohteiden turvallisuuden parantumisesta. Kyselyllä haluttiin saada valvontatyön tekijöiltä tietoa valvontakohteissa tekemiinsä havaintoihin ja muutoksiin edellisvuosiin verrattuna. Tietoa kerättiin sähköpostitse. Vastaus saatiin vain neljältä valvontatyötä tekevältä, eli tulos ei ole tilastollisesti merkittävä. Tuloksissa kuitenkin korostettiin turvallisuuskulttuurin parantamista yhteistyöllä ja korjausmääräysten valvontaa. Lisäksi koettiin, että joissain kohteissa jo tieto tulevasta palotarkastuksessa vaikuttaa paloturvallisuuteen myönteisesti, edes hetken ajaksi. Toisaalta myös koettiin, että pelastuslaitosten valvontatoiminta vaatii paljon kehittämistä.

20.1 Onnettomuuskehitys 2021–2025

Valvontatoiminnan ja muun onnettomuuksien ehkäisytöyön vaikuttavuutta arvioidaan myös hyödyntämällä PRONTO-järjestelmästä saatavia onnettomuustilastoja. Arvioinnissa tarkastellaan onnettomuustilastojen ja niissä mahdollisesti havaittujen muutosten yhteyttä valvontatoimintaan. Alla olevassa kaaviossa on kuvattuna Pohjois-Savon pelastuslaitoksen kirjatut tehtävät vuosilta 2021–2025 (20.11.2025 saakka). Viivadiagrammista nähdään, että tehtävien kokonaismäärä on laskenut vuodesta 2021 (5 055 kpl) useilla sadoilla, kun vuonna 2024 onnettomuuksia, johon pelastuslaitos hälytettiin, tapahtui 4 634. Yhteyttä onnettomuuksien ehkäisyn vaikuttavuudesta ei ko. tietojen avulla saada, vaan tarvitaan tarkempaa analyysia.

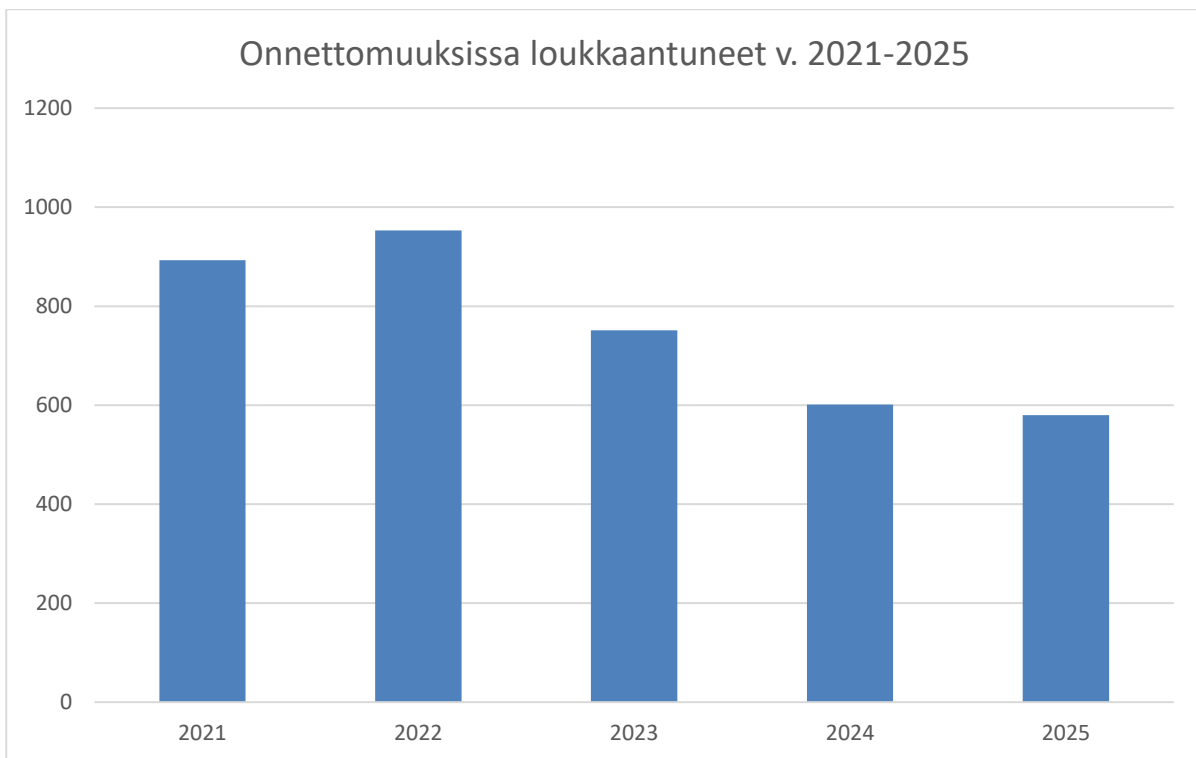
Pelastuslaitoksen tehtävät onnettomuustyypeittäin vuosilta 2021–2025 (20.11.2025 saakka) on kuvattu seuraavassa taulukossa. Taulukosta huomataan, että paloilmoitintehtävät ja liikenneonnettomuudet työllistävät pelastuslaitosta eniten. Pronto-tilastojen mukaan erheellisiä paloilmoitintehtäviä on keskimäärin 88 % vuosien 2021–2025 aikana automaattisten paloilmoitusten tehtävistä.

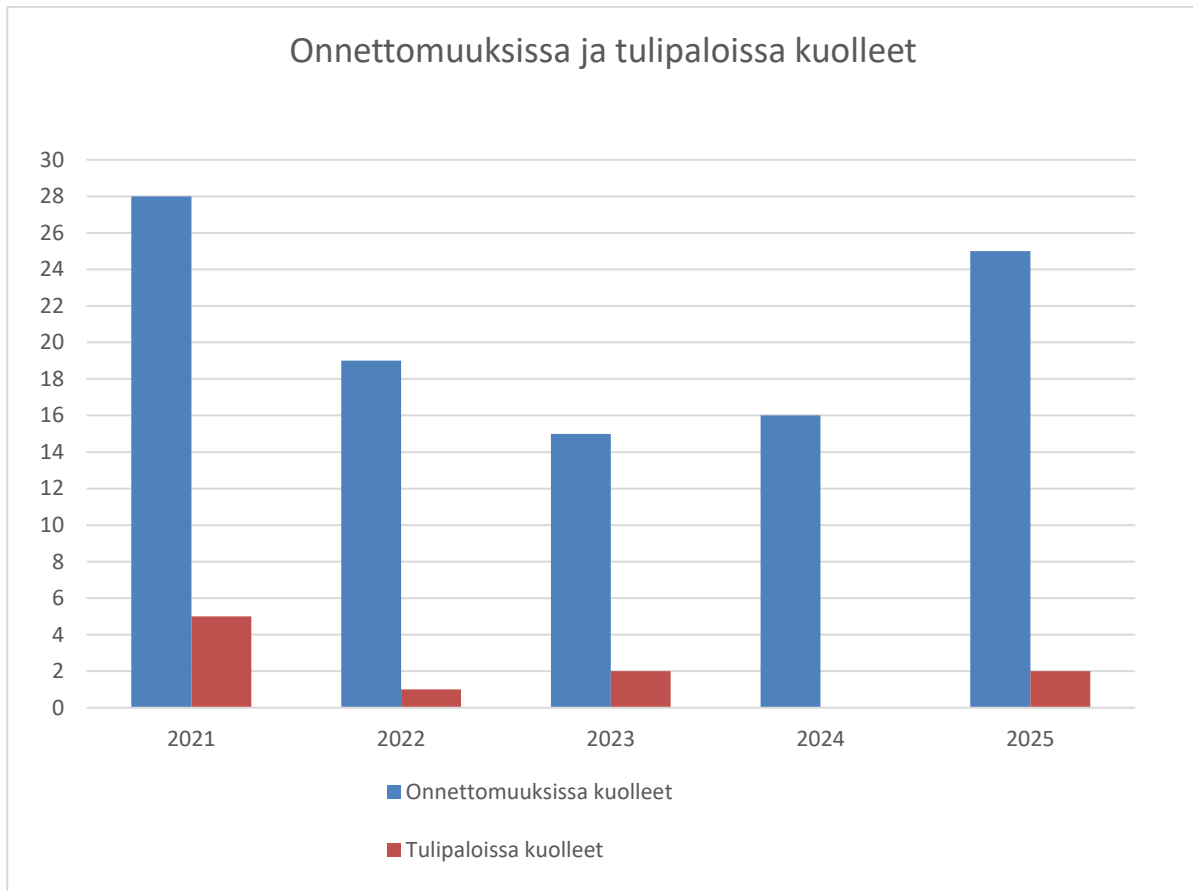
Liikenneonnettomuuksissa ja avunantotehtävissä on merkittävää vähenemistä, mutta tulipaloissa ei niinkään.

Pohjois-Savon pelastuslaitos	Pelastustoimen tehtävät vuosittain						
Onnettomuustyyppi (ensisijainen)	2021	2022	2023	2024	2025	Yhteensä	%-osuus
Rakennuspalo	91	112	92	126	89	510	2,3
Rakennuspalovaara	157	164	138	145	113	717	3,2
Maastopalo	144	73	65	120	151	553	2,4
Liikennevälinepalo	107	113	131	130	108	589	2,6
Muu tulipalo	105	107	98	139	111	560	2,5
Liikenneonnettomuus	933	803	692	575	487	3490	15,4
Öljyvahinko	120	142	155	153	129	699	3,1
Vaarallisten aineiden onnettomuus	6	20	19	9	12	66	0,3
Räjähdykset/räjähdyksvaara	3	1	1	1	3	9	0,0
Sortuma/sortumavaara	4	5	2	3	0	14	0,1
Häkeen liitetyn paloilmoittimen tarkastustehtävä	733	685	718	706	534	3376	14,9
Muun paloilmoittimen tai palovaroittimen tarkastustehtävä	191	166	206	221	144	928	4,1
Muu tarkastustehtävä	667	562	562	543	494	2828	12,5
Ensivastetehtävä	629	521	555	530	469	2704	11,9
Ihmisen pelastaminen	143	120	86	114	66	529	2,3
Eläimen pelastaminen	95	78	117	100	87	477	2,1

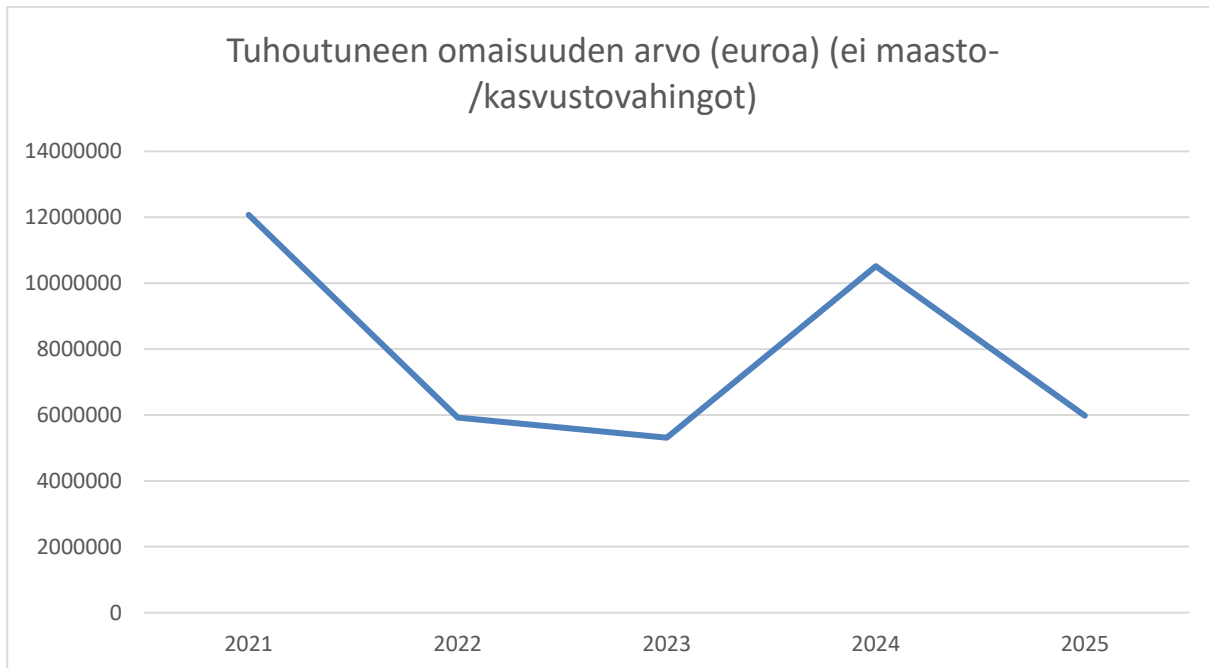
Vahingontorjuntatehtävä	590	436	561	545	332	2464	10,9
Avunantotehtävä	296	328	138	137	105	1004	4,4
Virka-aputehtävä	41	69	339	337	353	1139	5,0
Yhteensä	5 055	4 505	4 675	4 634	3 787	22656	

Seuraavassa kaaviossa kuvataan Pohjois-Savossa onnettomuuksissa loukkaantuneet vuosien 2021–2025 aikana (20.11.2025 saakka). Tässä kehityssuunta on ollut varovaisen positiivinen, vaihteluvälin ollessa 953 (2022) – 601 (2024). Lisäksi seuraavan sivun kaaviossa on esitetty onnettomuuksissa ja tulipaloissa kuolleet samoilta vuosilta. Vuonna 2021 kuolleiden määrä on selvästi korkein (28). Tämän jälkeen määrät laskevat selvästi: 2022 kuolleita on 19, ja 2023 määrä pudonnee matalimmalle tasolle (15). Vuonna 2024 nähdään pieni nousu (16), ja vuonna 2025 kuolleiden määrä nousee taas selvästi (25). Kokonaisuutena kehitys on vaihtelevaa, mutta vuosien 2021 ja 2025 tasot erottuvat muita vuosia korkeampina. Vaikkakin Suomen palokuolemat ovat suhteellisesti (väkilukuun suhteutettuna) korkealla tasolla verrattuna moniin Länsi-Euroopan maihin, kuolemantapauksia sattuu eniten muissa onnettomuuksissa. Tämä korostaa erityisesti laaja-alaisen onnettomuuksien ehkäisytyön merkitystä, sekä liikenteessä, kotona että muissa ympäristöissä, koska suurin osa kuolemantapauksista syntyy muissa onnettomuuksissa kuin tulipaloissa.

Seuraava kaavio puolestaan kuvaa tuhoutuneen omaisuuden arvoa euroina vuosina 2021–2025. Kehitys on voimakkaasti vaihteleva, mikä viittaa siihen, että yksittäiset suuret onnettomuudet tai palot vaikuttavat kokonaislukuihin merkittävästi. Vuonna 2021 tuhoutuneen omaisuuden arvo on noin 12 miljoonaa euroa, mikä on tarkastelujakson korkein taso. Tämä viittaa siihen, että kyseisenä vuonna on todennäköisesti ollut muutamia erityisen suuria kohdevahinkoja. Vuonna 2023 arvo laski noin 5,3 miljoonaan euroon, mikä on jakson matalin taso. Vahinkojen määrä vaihtelee voimakkaasti vuosittain, mikä on tyypillistä ominaisuusvahingoille: muutama suuri palo voi heilauttaa vuosittaista kokonaissummaa merkittävästi.

Seuraavassa taulukossa on koottuna rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen henkilö- ja omaisuusvahingot rakennuksen käyttötavan mukaisesti. Tulokset ovat vuosien 2021–2025 keskiarvoja. Tuloksien mukaan tehtäviä sattuu eniten asunnoissa ja vapaa-ajan asunnoissa. Näissä kohteissa myös loukkaantuu eniten ihmisiä ja tuhoutuneen omaisuuden arvo on suuri. Kaikki kuolemantapaukset ovat sattuneet asuinrakennuksissa. Huomionarvoista on myös, että majoitushuoneissa sattuneissa tulipaloissa on loukkaantunut suhteellisen paljon henkilöitä verrattuna tilanteiden lukumäärään.

Tuloksista myös havaitaan, että toiseksi suurimmat omaisuusvahingot ovat tuotanto- ja varastotiloissa. Näissä kohteissa kuitenkin panostetaan turvallisuuteen, mikä näkyy siinä, että uhatun omaisuuden arvo on tuhoutunutta omaisuuden arvoa paljon suurempi. Osa tehtävistä (jopa 21 %) on jäänyt ilman käyttötapa-luokitusta, mikä vaikeuttaa tarkkaa analyysiä. Keskeistä on kohdentaa ennaltaehkäisy erityisesti asuinrakennuksiin sekä vahvistaa yritysten paloturvallisuuden riskienhallintaa ja parantaa tilastoinnin tarkkuutta.

Rakennuksen tai palo-osaston käyttötapa (E1:n mukaan)	Henkilövahingot			Omaisuusvahingot	
	Tehtävien lukumäärä	Kuolleet (lkm)	Loukkaantu neet (lkm)	Tuhoutuneen omaisuuden arvo (euroa) (ei maasto- /kasvustovahingot)	Uhatun omaisuuden arvo (euroa)
Asunnot ja vapaa-ajan asunnot	592	10	67	19 827 241	69 535 311
Majoitustilat	18	0	15	3 695 660	7 805 860
Hoitolaitokset	42	0	5	23 975	1 134 450
Kokoontumis- ja liiketilat	54	0	2	1 532 820	19 653 140
Työpaikkatilat	19	0	0	3 775 010	124 019 560
Tuotanto- ja varastotilat	206	0	13	8 868 315	105 986 921
Autosuojat	34	0	2	554 770	2 820 930
Tietoa ei ole kirjattu	259	0	11	1 516 066	41 839 751
Yhteensä	1 227	10	116	39 793 857	372 795 923

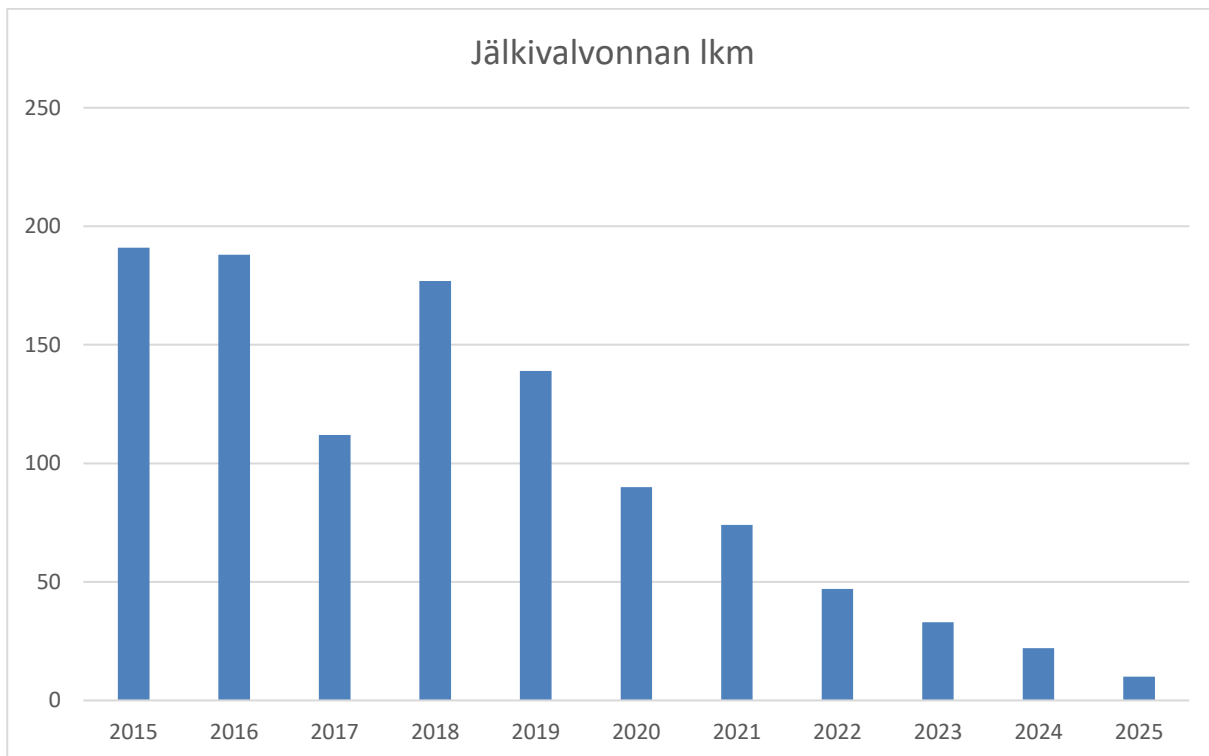
Seuraavana on esitettyä rakennuspalot ja rakennuspalovaarat rakennustyyppin pääluokan mukaan sekä onnettomuuden aiheuttajan ikä (vuosien 2021–2025 keskiarvot). Työikäiset (25–64 v) aiheuttavat suurimman osan palotapauksista, noin viidenneksen kaikista. Ikääntyneiden (65+ v) osuus on pienempi, mutta heidän kohdallaan paloturvallisuuden merkitys korostuu seurauksien vakavuuden vuoksi. Alle 18-vuotiaiden osuus on vähäinen, mutta lasten ja nuorten turvallisuuskasvatus on edelleen tärkeää. Havainto tukee sitä, että turvallisuusviestintää tulee kohdentaa ikäihmisille ja antaa paloturvallisuuteen liittyvää koulutusta kotiin vietävien sote -palveluiden henkilöstölle. Tietojen puute (12 % tapauksista) heikentää ikäjakauman tarkkaa arviointia ja korostaa tarvetta paremmalle tiedonkeruulle.

Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat rakennustyyppin pääluokan mukaan (Rakennustyyppi 2018 luokitus)													Yhteensä
Aiheuttajan ikä	Asuinrakennus	Vapaa-ajan asuinrakennus	Liikerakennus	Toimistorakennus	Liikenteen rakennus	Hoitoalan rakennus	Kokoonrakennus	Opetusrakennus	Teollisuusrakennus	Varastorakennus	Maatalorakennus	Muu rakennus	
Alle 7 vuotta	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
7-14 vuotta	7	0	1	0	0	0	2	1	0	2	0	1	14
15-17 vuotta	3	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	7
18-24 vuotta	20	1	4	0	0	1	1	0	1	0	0	0	28
25-64 vuotta	179	8	3	0	2	12	1	2	11	7	7	28	260
65-74 vuotta	52	0	1	0	0	1	0	0	1	0	1	5	61
Yli 74 vuotta	36	1	1	0	0	2	0	0	0	0	1	3	44
Ei voida arvioida	43	3	15	2	1	3	4	3	6	6	3	15	104
Tietoa ei ole kysytty	281	38	30	10	12	24	19	11	110	45	35	85	700
Yhteensä	623	51	56	12	15	44	27	17	129	61	47	138	1220

20.2 Epäsäännöllinen valvonta ja viranomaisyhteistyö

Tässä kappaleessa esitetyt tilastoaineistot ovat hyvin suuntaa antavia, koska moni pelastuslaitokselle tuleva ilmoitus tulee suoraan yksittäiselle pelastusviranomaiselle, eikä esimerkiksi päivystävälle palotarkastajalle. Pronto:n onnettomuuksien ehkäisyä koskevien suoritteiden kirjaaminen ei myöskään ole ollut tasalaatuista. Kemikaalivalvonnan osalta valvonnan toteutumisen arviointi on kirjattu kemikaalivalvontasuunnitelmaan ja turvallisuusviestinnän osalta turvallisuusviestintäsuunnitelmaan.

Jälkivalvonnan tavoitteena on, että jokainen korjausmääräys valvotaan. Jälkivalvonnan määrät vuosina 2018–2025 (tilanne 6.10.2025 Wisemaster-palotarkastusohjelma) on kuvattu alla olevassa kaaviossa. Kaaviokuvasta nähdään, että jälkivalvonnan määrät ovat laskeneet, mikä voi johtua siitä, että palotarkastuksissa havaitut puutteet ohjataan korjaamaan jo kuulemisen aikana, mutta myös pelastuslaitoksen valvontaresurssien vähenemisen seurauksena. Hallinnollisia pakkokeinoja määräysten noudattamatta jättämisestä ei ole käytetty vuosina 2024 ja 2025.

Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmia on arvioitu vuonna 2025 (20.11.2025 mennessä) 210, kun vastaava luku vuonna 2024 oli 111. Kehityksen arvioidaan johtuvan tapahtumateollisuuden aktivoitumisesta koronavuosien jälkeen ja järjestäjien tietoisuuden lisääntymisestä. Myös kaupungit ja kunnat, joiden mailla ja tiloissa tapahtumat useimmiten järjestetään, ovat tietoisempia tapahtumajärjestäjien vastuista ja ohjeistavat heitä vaadittavien ilmoitusten tekemisissä. Lisäksi poliisi pyytää nykyään lähes poikkeuksetta pelastusviranomaisen arvioinnin yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmasta arvioinnin osana tapahtumailmoitusta.

Pohjois-Savon pelastuslaitos suorittaa yleisötapahtumien palotarkastuksia tapahtumakohtaisen riskiarvion perusteella ja tarvittaessa. Lähtökohtaisesti palotarkastus suoritetaan yli 2 000 henkilön tapahtumiin, pois lukien jäähallien ja jalkapallostadionin vakiomuotoiset liigaottelut. Palotarkastukset suorittaa pelastussuunnitelman arvioinut viranomainen tai tapahtumahetkellä työvuorossa oleva palomestari. Palotarkastusten tarkka lukumäärä ei ole tiedossa. Isompia onnettomuuksia yleisötapahtumissa ei ole tapahtunut vuosien 2024 ja 2025 aikana. Isompien tapahtumien turvallisuusjärjestelyt ovat hyvin organisoituja ja pienempien tilaisuuksien turvallisuusjärjestelyjen koetaan parantuneen viranomais- ja sidosryhmäyhteistyön sekä neuvonnan avulla.

Lausuntoja tilapäismajoitusilmoituksista on kirjattu vuoden 2025 aikana kuusi ja vuoden 2024 aikana viisi. Tarkastusten lukumäärä ei ole tiedossa. Tilapäismajoituksiin liittyviä hälytyksiä ei ole saatu.

Pohjois-Savon pelastuslaitos on vastaanottanut pelastuslain 42 § mukaisia ilmoituksia 81 kpl vuonna 2025 (tilanne 20.11.2025). Vuonna 2024 ilmoituksia vastaanotettiin 73 kpl. Ilmoitukset ovat tulleet pelastustoimi.fi-nettisivuilla olevan sähköisen lomakkeen kautta, muuna sähköisenä yhteydenottona tai

paperisena. Suurin osa ilmoituksista johtaa ylimääräisen palotarkastuksen suorittamiseen. Tarkastus tehdään lähtökohtaisesti yhteistyössä esim. sosiaalitoimen tai ympäristöterveystarkastajan kanssa.

Pelastuslaitos saa nuohoukseen liittyviä ilmoituksia vähän. Vuonna 2024 ilmoituksia käsiteltiin yksi ja vuonna 2025 niitä on käsitelty kuusi (tilanne 20.11.2025).

Rakennuslupa-, kaava- ja muille viranomaisille annettavien lausuntojen määrä, pois lukien ilotulitusnäytöksistä poliisille annettavat lausunnot, ei ole tiedossa. Tämä johtuu siitä, että toimivaa seurantajärjestelmää ei ole otettu käyttöön. Osa lausunnoista annetaan sähköisten järjestelmien kautta, mikä hankaloittaa seuranta.

21 ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYTYÖN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Pelastuslaitoksen tärkeimpiä kehittämiskohtia onnettomuuksien ehkäisytyössä ovat prosessikuvausten laadinta, sisäisten ohjeiden päivittäminen sekä sisäisen koulutuksen säännönmukainen toiminta. Myös valvontatoimien tasapuolisempi mitoittaminen valvontatyöhön osallistuvan henkilöstön kesken on tärkeää. Valvontatoimia jaettaessa pyritään huomioimaan henkilöstön muut tehtävät pelastuslaitoksella ja mitoittamaan henkilökohtaiset suoritteet kokonaisuus huomioiden. Muuttuvat työmenetelmät ja säädösperusta edellyttävät myös henkilöstön täydennyskoulutusta ja henkilöstön kehittämissuunnitelman tekemistä.

Valvontakäyntien suunnittelua on tehostettu vuodesta 2024 lähtien ja sitä jatketaan aktiivisesti erityisesti vuorojen tuottaman valvontatoiminnan suhteen. Onnettomuuksien ehkäisyn toimintoja tehostetaan mahdollisimman paljon, jotta toiminnassa päästään pysyvästi tilanteeseen, jossa määräaikainen valvontatoiminta suunnitellaan ja suoritetaan kalenterivuoden marraskuun loppuun mennessä.

Palotarkastajien työn sisältöä on tarkennettu ja tehostettu vuonna 2024 ja tätä työtä on jatkettu vuonna 2025. Vastuualueet on ryhmitelty uusiksi noudattamaan kansallista onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden kokonaisuutta ja eri valvontatoimenpiteitä selkeytetty ja ohjeistettu. Kansainväliseen, kansalliseen ja alueelliseen viranomais- ja sidosryhmäyhteistyöhön on aktivoiduttu. Aloitettua kehitystyötä jatketaan vuoden 2026 aikana.

Kehityskohteiksi on tunnistettu myös valvontatoiminnan seuranta ja raportointi. Toimintaa tullaan kehittämään vuoden 2026 aikana niin, että pelastuslaitoksella pystytään seuraamaan lausuntojen, tarkastusten, mm. yleisötilaisuuksien ja tilapäismajoitusten palotarkastuksien, määriä. Määrien seurannalla voidaan arvioida valvontatoiminnan vaikuttavuutta ja kohdentaa resursseja oikein.

Nykyinen käytössä olevan palotarkastusohjelma tullaan vaihtamaan osana kansallista onnettomuuksien ehkäisyn järjestelmähanketta, jossa kehitetään kaikkien pelastuslaitosten yhteinen valvontasovellus. Pohjois-Savon pelastuslaitos on osallistunut järjestelmän kehittämiseen aktiivisesti vuodesta 2023 asti ja vuoden 2025 aikana 100 % palotarkastajan työpanoksella (hanketyössä). Hanketyöntekijä tulee jatkamaan hankkeessa vuoden 2026 loppuun. Pelastuslaitos toimii myös järjestelmän käyttöönoton pilottilaitoksena. Käyttöönotto on suunniteltu toteutettavan vuoden 2026 aikana. Tähän tulee varata riittävästi resursseja.

Uuden palotarkastusjärjestelmän käyttöönotto on merkittävä kehitysaskel ja tarpeellinen pelastuslaitoksen valvontatoiminnan nykyaikaistamiseksi ja sujuvan sekä laadukkaan valvontatoiminnan turvaamiseksi tulevaisuudessa.

PRONTO-järjestelmä tullaan korvaamaan valtakunnallisella Kivijalka-tietojärjestelmällä vuoden 2026 aikana. Myös tämän järjestelmän käyttöönotto vaatii resursseja onnettomuuksien ehkäisyn osalta. Lisäksi mahdollisten muiden digitaalisten palveluiden ja tekoälyn käyttöönotto vaatii perehtymistä ja toimintaohjeiden kirjaamista. Asiakkailta saadun palautteen saaminen, palautteiden analysointi ja lopputuloksen vaikuttaminen onnettomuuksien ehkäisytyöhön on tunnistettu puutteelliseksi. Digitalisoinnin ja tekoälyn käytön nähdään tulevaisuudessa helpottavan myös asiakaspalautteiden keräämistä ja analysointia.

LIITTEET

Liite 1	Valvontakohteiden tarkastusvälit
Liite 2	Turvallisuusviestintäsuunnitelma
Liite 3	Kemikaalivalvontasuunnitelma